

НАМАРАЙ БЭЛШЭЭРИ САДЖАЛАН, ТАРГАН

...ба мал гансахан нажар... гална бэшэ, харин нама... рюу ороходо улам лэ... жа, өөхэ гадартай боло... Иимэһээл мал адуулагша... хаһань мүнөөшье үр... жэ байһаар.

...ээ мал адуулагшад гү... үсэлэгдэхээр шахан тар... гдажа байһан малые, ...hаа hаамхай үнеэд, хо... намарай бэлшээри дээрэ ...араар адуулбал, бүри... аар хүшэлүүлхэ арга. Үсэлэгдэхэ мал уусаяа ...ажа тушаагдаха, үбэл... орохо мал арьбан да... арьбажаха ха юм.

...жэлдэ республикым... колхоз, совхозуудай олохон ..., отаранууд ногоо элбэг... нуудта гаргагдаһан, ...бэлшээридэшье туугда... адуулагдаһан байгаа. Хо... йто Баргажан, Яруна... мүн бусадшье аймагууд... малаа зунай бэлшээри... таргалуулжа, намарай ...сагые угтажа байһан мал... юн. Республика дотороо ...н социалис мүрысөөн... тэйгээр хабаадалсаһан ...малшад эбэртэ бодо ма... нүүрые хоногой мянган ... нэмээжэ шадаа. Тус... Хэжэнгын совхозой ...үл Николай Тыкшеев, ... Мункоев гэгшэдэй даа... ртэнүүдэй 280 толгой ...тушаагдаха хашара... ногоо элбэгтэй газараар ...дажа, хоног бүриин тус ...нэгэ килограмм хүрэтэр ...ээ нэмээнэ. Мүнөө тэ... малаа намарай бэлшээ... сентябрь һарын һүүл гара... уулаад, гүрэндэ тушаа... на. Эдэ гүүртэнүүдэй ...адуулагшад намарай һэ... малаа мяхалиг бэетэй ..., толгой бүхэнэйнь шэг... дунда зэргээр 3,5 цент... ...р үүсэлэлгэдэ тушаа... ...энтэй. Зэдын аймагай ...совхозой түрүү малшан ...Зайцев 197 хашараг Ара... газарта, тунга бэл... гаргаад, баһал шэг... 3,5 центнерһээ доо... болгожо, сентябрь ...гүрэндэ тушаахаар зо... ...ой. Иимэ һайн жэшээ... ...нютаг бүхэндэ бии.

...бодо малые, зун, на... үедэ таргалуулжа, тол... ...нь шэгнүүрые 100— ...килограмм хүрэтэр нэмээ... шэ ехэ хүндэтэй. Шахагдажа байһан ма... гадартай тарган болгожо, ...худалдахада ажахы... ...нээнһээ олзо доход гори... ...лха, шэнэ табан жэлэй ...жэлдэ ехэ амжалта ... аргатай болоно. Бэл... ябаһан мал зунай ха... үшөөл бирадаггүй, на... сагта хүсэд таргалдаг. ...ые алдажа болохогүй. ...һэрюу орожо, бэлшээ... ногооной хагдаржа муу... байбашье, гол һу... ...араар, хуряагдаһан саб... поли дээгүүр малай тэжээл яһала бии. Тии... ...рта малаа адуулжа хүй... ...оншо оротор үшөө һайса ...улха гэһэн һайшаалтай ... Мухар-Шэбэрэй, Бэ... ...болон бусад олохон ай... ...а дэлгэрэнхэй. Бэшүү... «Дружба» колхоз энэ жэл... ...00 центнер мяха гүрэндэ ...даха түсэбтэй. Тэрэнээ ...тайгаар дүүргэхын, нэн түрүүн юһэ һарынгаа түсэбые болзортонь дүүргэхын тулада 200 үхэр, 2700 гаран хони, 300 гахай таргалуулжа байна. Һанда тушаагдаха малынь зуһалангай буусаһаа полинуудай ойро дүтэ асарагдана, хуряагдажа абтаһан кукурузын, горохой һуури дээгүүр адуулагдана. Эндэхи малшад таряанай газарай хахалагдахаяа байбашье урда тээнь нэгэшье, хоёршье үдэр һаа малаа оруулжа, ногоон тэжээл амталуулан, садхаахые оролдоно. Намарай хаһада хони малаа һайса адуулжа, гүрэндөө тушааха, үбэлжэлгэдэ орохо малые тобир тарган болгохо гэһэн харюусалгатай зорилго мүн лэ яруунынхид табинхай. Иисэнгын болон «Комсомольский» совхозуудай, «Победа» колхозой мал адуулагшад Д. Цыренов, А. Побоков, К. Маныгов гэгшэд сентябрь, октябрь һаранuудта харууһалдаг эбэртэ бодо малаа тобир тарган болгожо, гүрэндэ худалдахаар хараална.

Иимэ жэшээнүүд ажалай һайн талые харуулна бшуу. Малшадай эдэбхи үүсхэлтэйгөөр хүдэлөө һаань, республикамнай гүрэндэ мяха худалдалгаар гурбан кварталай түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ аргатай. Ажахынуудай табиһан зорилгошье ехэ. Юһэн һара дотор манай республика хэмтэ 28 мянган тонно мяха, гүрэндэ худалдахаар хараална. Теэд 3 кварталай дүүрэтэр оройдоол нэгэ һара хүрэхэгүй болзор үлөө ха юм. Һүүлшын мэдээнһээ тодорхойлходо, гүрэндэ мяха худалдалгаар илангаяа Баргажанай, Бэшүүрэй, Сэлэнгын аймагуудай ажахынууд гээгдэжэ ябана.

Ойрын үдэрнүүдтэ ямар зорилго табигдаха болоноб? Намарай шэнжэ орожо, үбһэ ногооной хагдаржа бүри муудахаһаа урид, шэмэтэй байха сагтань бэлшээриие шадамараар хэрэглэхэ шухала. Энэ хадаа мал адуулагшадай харюусалга, тэдэнэйл хэхэ хүдэлмэри ха юм. Мүнөө үедэ малые бэлшээн таргалуулха арга хаа хаанагүй бии. Олонхи ажахынууд сабшалангаа хуряажа дүүргэнхэй. Зарим полинуудай тарян хуряагдажа, тэндэнь мал оруулжа бэлшээхэдэ таатай болоно.

Намарай бэлшээриие хэрэглэхын тулада зарим холын гүүртэ. отарануудые зуһалангайнь байраһаа бэлшээри һайнтай газарта дүтэлүүлжэ байлгаха арга хэрэглэхэдэ мүн лэ һайн. Иимэ хүдэлмэри олохон отаранuудта хэгдэжэ байна. Энээнтэй хамта гансахан гүрэндэ тушаагдаха адууһа мал онсо харууһалгада табигдаха бэшэ, мүн һаамхай үнеэд намарай сагта һайн бэлшээридэ адуулагдажа, ашаг шэмыень дээшэлүүлэгдэхэ байна.

Мал адуулагшадай дунда мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй шухала уялга болоно. Малай бэлшээриин хаһа үнгэржэ мүрысөөнэй дүнгүүд. согсологдохонь ойртоо. Энээниие адуулагша бүхэн һайнаар угтаха, энэ жэлдэ амжалта туйлахын түлөө тэмсэхэ ёһотой.

...одо бэлэдхэлгэдэ шалгарагшад

..., целлюлозно-саар... болон модо болбосоруу... промышленностиин хү... ...дэй профсоюзай обла... ...комитет, «Забайкаллес» ...модо бэлэдхэлэй пункт... мастерска участогуудай ... дэлгэрһэн социалис ... дүнгүүдые гаргаба. ...лесопромхозой Та... пунктынхид тус мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан туг болон 1-дэхи мүнгэн шанда хүртэбэд.

Мастерска участогуудай дундаһаа шалгаран гараһан И. И. Белошайкинай хүтэлбэрилдэг участогайхидта (Хүртэйн леспромхоз) мүн лэ дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шантайгаар барюулагдаба.

Н. ТЮРНЕВ.

ГАЗЕТЫМНАЙ ХЭБЛЭГДЭХЭЕЭ БАЙХАДА...

ИСПАН АРАДАЙ МҮНХЭ ГАБЬЯА

СССР-эй революциин гүрэнэй музейдэ нээгдэһэн выставкэ

Гарибальди, Тельман, Чапаев, Домбровский... Алдар суута эдэ нэрэнүүд дайшалхы Улаан тугууд дээрэ бэшэгдэнхэй. Эдэ тугуудые үргэн, гушан жэлэй саада тээ Испаниин патриодуудтай хамта интернациональна бригаданууд фашизмда эсэргүүсэн үнэн сэхээр тэмсээ һэн. Тэрэ үсын тэмсэлэй гал дүлэн соогуур үргэгдэһэн эдэ Улаан тугуудые сентябриин 3-най үдэр СССР-эй революциин гүрэнэй музейдэ орогшод хараба.

1936—1939 онуудта Испанида болоһон дайнда хабаадалсаһан испанецууд, совет һайн дуратан выставкэ нээлгэдэ хабаадалсаа. Выставкэ нээлгэдэ ерэһэн Испаниин Коммунис партиин түрүүлэгшэ Долоресс Ибаррурииe выставкэ харагшад хани халуунаар угтаа.

Харюусалга ехэтэй байһанаа мэдэрхэ

ПРАГА. (ТАСС). Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин генеральна секретарь Луи Сайян дэлхэйн 135 оронуудай правительствануудта нээмэл бэшэг эльгээбэ. Американ империализмын зээрхэг түримхэй добтолгоороо бүхы вьетнам арадай нангин эрхые хаһажа байһан аюул ехэтэй энэ үедэ гүрэнүүдэй правительствануудай айхабтар ехэ харюусалга даажа байһанаа мэдэрхыень тэрэ бэшэг соонь уряалагдана.

Бүхы дэлхэй дээрэ айхабтар ехэ аюул тохёолдуулжа болохо политикаяа болюулхыень США-гай правительствада Луи Сайян профсоюзуудта нэгэдэһэн дэлхэйн 140 миллион ажалшадай зүгһөө эрилтэ табиба.

Интервентнүүд, тэдэнэй туһамаршад сохюулна

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлгын армиин сэрэгшэд үнгэрһэн август һара соо дайсанай 7400 солдат болон офицернүүдые хэрэгһээнь гаргаа. Тэрэ тоодо 4671 американ солдат ба США-гай эзэмдэлгэдэ туһалдаг гүрэнүүдэй сэрэгүүд оролсоно.

ВПА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, үнгэрһэн энэ үе соо патриодууд транспортна 154 хэрэгсэл, агаарта болон газар дээрэ дайсанай 47 самолёт үгы хээ.

Браззавильда болоһон митинг

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). «Португальска» Гвинейн газарай хахадһаа ехэнхинь мүнөө гүйсэд сүлөөлэгдөөд, «Португальска» Гвинейн ба «Зеленый мыс» гэжэ аралнуудай бэеэ дааһан африканска партиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хиналта доро байна. Сүлөөлэгдэһэн районуудта тэрэ партиин эдэбхитэд национальна байгуулалтын хүшэр зорилгонуудые бэелүүлжэ эхилээ. Тэдэнэр зууһаа дээшэ һургуули нээгээд, 8 мянган ухибүүд һуралсажа эхилээ. Гурбан госпиталь баригдажа, медицинскэ түхеэрэлгээр хангагдаба.

Африкадахи Португалиин колонинуудай арадуудай һаналаа нэгэдэлгын митинг дээрэ үгэ хэлэһэн ПАИГК-гай генеральна секретарь Амилкар Кабрал эдэ тоо, баримтануудые дурдаа.

Премьер-министрнүүдэй уулзалга

ДЕЛИ. (ТАСС). Сентябриин 3-да Индиин премьер-министр Индира Ганди гүрэнэй хэрэгээр Инди ерэһэн Сингапурай премьер-министр Ли Куан Ю гэгшэтэй уулзажа, Зүүн-Урда Азиин шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөө хэбэ.

„Вьетнамай тэмсэлшэд, Францийн ажалшад таанадтай“

ПАРИЖ. (ТАСС). Францийн ниислэл хотын хэдэн мянган ажалшад сентябриин 2-то тэмсэлдэ бодоһон вьетнам арадтай һаналаа нэгэдэлгын митингдэ суглараба.

Митингдэ хабаадагшад Ханой городой ажалшадта эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые нэгэн дуугаар баталан абаба. «Вьетнам арадай тэмсэл хадаа бүхы ажалшадай, демократуудай, эб найрамдалай тала баригшадай ашатуһада хабаатай хэрэг гэжэ Парижай ажалшад мэдэнэ» гээд тэрэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Америкын Вьетнамда хэжэ байһан зээрхэг түримхэй добтолгодо эсэргүү резолюци митинг дээрэ баталан абтаа.

Лейпцигтэ үргэгдэһэн тугууд

ЛЕЙПЦИГ. (ТАСС). Үргэн хэрэглэлэй эд бараанай уласхоорондын намарай яармаг эндэ нээгдэбэ. Энэ яармагта 60 гүрэнэй 6500 предприяти болон фирмэнүүд хабаадалсана. Социалис 12 гүрэн өөрынгөө эд бараа энэ яармагта дэлгэбэ.

Газетэ болон журналнууд хаагдана

ПЕКИН. (ТАСС). Пекиндэ гаража байһан «Бэйцзин Жибао» гэжэ газетэ «саг зуураар» хаагдаба. Газетын редакциин үсэгэлдэр толилһон мэдээсэл соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, «Агуу ехэ пролетарска соёлой хубисхалай» хүтэлөөе редакцида гүйсэд дүүргэхын тула хүсэеэ элсүүлхэ зорилготойгоор» иимэ хэмжээн абтаба.

«Соёлой хубисхалай» эхилһэнһээ хойшо Хитадта гаража байһан олохон хэблэл хаагдаһан байна. Августын 19-һөө хэблэл захигшад «Чжунго циинянь бао» газетэ (Хитадай коммунис залуушуулай Союзай ЦК-гай орган) абанагүй, «Бэйцзин Ваньбао» («Үдэшын Пекин»), Пекинэй горкомой орган журнал «Цяньсянь» («Фронт»), «Шицзе Чжиши» гэжэ нийтэ политическэ журнал, «Гоцзи Вэньти Яньцзю» (уласхоорондын асуудалнуудые шэнжэлгэ») гэжэ журнал, «Синь цзяньшэ» («Шэнэ байгуулалта»), «Вэнь Шичжэ» («Литература, түүхэ, философи») болон бусад журналнууд хаагданхай.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 210 (11195)
1966 оной сентябриин 6, вторник

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Таряа хуряалгын техникые бүтээсэтэйгөөр ашаглая

ЭРХИМҮҮДЭЙ НЭГЭН

Үбсүү тулама үдхэн үндэр таряан далай соогуур талын корабль хойно хойноһоонь тамарна. Арба метр үргэн мүр гарган саашалжал ябана. Гурбан комбайнай түрүүшынхиие Петр Николаевич Вершинин жолоодоно. Энэмнай хэдэн жэл комбайнераар хүдэлжэ, ехэхэн дүй дүршэлтэй болоһон. Үдэр бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэжэ, үетэн нүхэдтөө айл аймагтаа магтуулжа байдаг. Мүнөөшье Петр Николаевич 20 га сабшахын орондо үдэрэй 50—69 га хүргэнэ. Сабшаһанайнгаа һүүлээр удаан байлгангүй хоёрдохи үдэртөө баалаа суглуулжа захална. Баалшье суглуулхадаа тэрэ ажалай эрхим жэшээ бусадта харуулан ябадаг. Жэшээнь, үдэрэй арбан га суглуулжа сохихын орондо 20—25 га хүрэтэр суглуулжа һайн шанартайгаар хуряадаг байха юм. Хүдэлмэриин үедэ машина техникэмни эбдэрээ гээд, нэгэшье минута миин байхыень харахагүйш. Өөрынгөө ажалые арбан хургандаал мэдэхэ ёһотойл инженер» гээшэ даа —гээд нүхэдынь дэмы магтадаггүй байха. Тэрэнэй ажал хара үглөөнһөө һүниин гурбан час хүрэтэр үргэлжэлдэг.

— Бидэнэр һаяхан республикын газетэнүүдэй хуудаһануудта хэблэгдэһэн Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхозой уряалые баяр баясхалантайгаар дэмжэн абаабди. Поточно аргаар түргэн гарягаа хуряаха гурим манайда шэнэ бэшэ юм. Энэ гуримаар бидэнэр хэдэн жэл ажаллажа байнабди гээд,—нүхэр Вершинин омог дорюунаар хөөрэнэ.

Эндэхи механизаторнууд хүдэлмэриин арбан табан хоног соо хуряалгаяа сүм дүүргэхэбди гэһэн эрмэлзэлгэтэй.

Р. ДОРЖИЕВ.
Зэдэ, «Коммунизм» колхоз.

Саратовай комбайнернууд — манайда

Таряа хуряалгаяа дүүргэһэн Саратовска областиин бүлэг механизаторнууд «талынгаа корабльнуудые» абажа ерээд, манай аймагай ажахынуудта туһалжа эхилбэ.

Хүдэриин совхозой Алтайн отделенидэ Саратовска областиин Энгельсын үйлэдбэриин управлениин 4 комбайнер таряа хуряажа захалба. «СК-3» комбайнаар сэхэ хуряахадаа тэдэнэр үдэрэйнгөө даабари 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Комбайнернууд Николай Танин, Владимир Шехер, Алексей Ряполов, Василий Штонаук гэгшэд шадабаритай бэрхэнүүд байһанаа харуулна.

— Нютагтаа бидэнэр тус тустаа 550 гектар таряа хадаад ерээбди,—гэжэ тэдэнэр мэдүүлбэ.—Мүнөө Буряад орондо ерээд байхадаа үшөө тэды шэнээн таряа хуряаха хүсэлтэйбди.

Мүн «Дружба» колхоздо ерэһэн 5 комбайнер эрхимээр ажаллажа захалба. Комбайнер Евгений Гайсан «СК-3» комбайнаар гурбан үдэр соо 40 гектар шэниисэ хуряажа, 666 центнер таряа тушаагаа. Энэ комбайнер нютагтаа 600 гектар таряа хуряагаад, мүнөө 500 гектарһаа бага бэшые хуряаха хүсэлтэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай ажахынуудта үшөө арба гаран комбайнернууд өөһэдынгөө машинатай ерэжэ туһалха юм. Хуряалгын һүүлээр комбайнуудаа орхёод, нютагаа бусаха. Айлшадтаа амжалта ехээр хүсэе.

А. СУРМАЧ.
Хяагта.

ГЕКТАРҺАА—18 ЦЕНТНЕР ШЕНИИСЭ

Манай колхозой алишье бригадада—Залаада, Мэнгэйдэ, Түхэмдэ таряанай ургаса бараг. Шэниисын түрүүшын баалнуудые сохижо эхилхэдэмнай, жэшээнь, манай Түхэмэй бригадада нэгэ гектарһаа 16—18 центнер ороoһон хуряагдаба.

Баян ургасаяа гээлтэ хоролгогүйгөөр, түргөөр суглуулжа абахын тула комбайнер, механизаторнууднай түрүүшын үдэрһөө хойшо ажалай үндэр бүтээсэ харуулна. Тэдэнэрэй эрхимүүдые нэрлэбэл, колхозой үнинэй механизаторнууд Гомбожаб Рабданов, Сергей Эрдынеев, Заята Васильев, Дугаржаб Жимбеев. Самбу Цоктоев гэгшэд ЖБП-6 гэжэ жаткаар таряа хадахадаа, даабариин ёһоор 21 гектарай орондо 25 гектар унагаана.

«Мүнөө жэлэй таряа хуряалгын чемпион» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргын, түрүү бригадын түлөө социалис мүрысөөн улам эршэтэйгээр дэлгэрнэ. Мүрысөөнэй гурим, эрхимлэгшэдтэ үгтэхэ шан тухай таряашаднай ойлгонхой, хүн бүхэн өөрынгөө урдахи зорилго һайса мэдэжэ абанхай.

Социалис мүрысөөнэй дүн табан хоноод лэ гаргагдана. Табан хоногой туршада үдэрэйнгөө даалгабари хододоо үлүүлэн дүүргэһэн комбайнерта, жаткын машинистда 15 түхэриг мүнгэн шан, улаан вымпел барюулагдана. Хуряалгын эхилһэнһээ хойшо түрүүшын арбан хоног соо үдэр үдэрэйнгөө даалгабари үлүүлһэн хүндэ ажалайнь түлөөһэ үшөө 50 процентээр нэмэжэ үтэхэ гэжэ хараалагданхай. Хуряалгын гол үе саг соо, хүдэлмэриин 25 үдэрэй туршада 320 гектарһаа бага бэшэ таряа хадаһан, сохиһон механизаторта «1966 оной хуряалгын чемпион» гэжэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ, нэгэдэхи шан—ВДНХ-да ошохо путёвко, хоёрдохи шан—алтан час, гурбадахи шан—хубсаһа угаадаг машина барюулагдаха юм. Бригаданууд хоорондын мүрысөөндэ илажа гараһан коллективтэ хуряалгын түгэсхэлэй дүнгөөр колхозой правлени, парторганизациин дамжуулгын Улаан туг, 200 түхэриг мүнгэн шан үгтэхэ байна.

Таряалан дээрэ хэнэй ямараар ажалайнгаа үдэр үнгэргэһэниинь үдэшэ бүри согсологдожо, самбарта бэшэгдэдэг. Түрүүшүүлэй тухай «Дайшалхы хуудаһан», «Сахилгаан» гаргагдадаг, зарим нэгэн дутагдалые шүүмжэлһэн «Халаахай» толилогдодог. Таряашадай дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэриие бригадымнай партийна бүлэг толгойлно. Ехэхэн эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриие манай бригадир, аймагай соведэй депутат нүхэр Будадоржиев эрхилжэ, ёһотойл ударидагшын, хүмүүжүүлэгшын жэшээ харуулна.

Мухар-Шэбэрэй аймагай механизатор, таряашадай үүсхэлээр дэлгэрһэн бүхэреспубликанска социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, манай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд богони болзор соо эрхим шанартайгаар таряа хуряалгаяа үнгэргэхэ, гүрэндэ ороoһо худалдаха түсэбөө холо үлүүлхэ зорилготой.

С. БИЛИКТУЕВ,
Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой таряан ажалай гурбадахи бригадын тоо бүридхэгшэ.

АЖАЛАЙ ХАЛУУН ОХИН

Мүнөө колхозой таряалан дээгүүр үглөөнһөө, үдэшэ болотор комбайн, машинануудай хүсэтэ аялга минуташье замханагүй. Мүн һүниндөөшье хараа һаатнай, талые дүүрэмэ галнууд яларан байхал.

Энэшье гайхалгүй. «Таряанай ургасые түргэн хуряабал, шүүхэш, хожомдобол — хохидохош» гэлсэдэг ха юм. Тиимэһээ манай колхозой механизаторнууд, таряашад үбгэн залуугүй, гарта хүлтөөрөө гаранхай. ургасаяа түргэн болзорто, гээлтэгүйгөөр хуряаха гэжэ оролдоно. Мухар-Шэбэрэйхид шэнгеэр тарягаа түргэнөөр, поточно аргаар хуряаха, таряалан дээрэхи бүхы хүдэлмэриие багахан-шье таһалдуулангүй, нэгэ зэргэ ябуулхын түлөө тэмсэнэбди. Бүхы 3900 га ургасаяа 15 хоногто хуу хуряажа дүүргэхэ зорилготойбди.

Мүнөө үнгэрһэн дүрбэн үдэртэ 670 га таряан хуряагдажа, 8 мянга гаран центнер ороoһон сохигдоод байна. **Тэрэнһээ 4000 центнерынь гүрэндэ худалдаабди. Үдэр бүрил 1000 центнер таряан бэлэдхэлэй пунктда эльгээгдэнэ.**

Гүрэндөө хамта 15 мянган центнер таряа, тэрэ тоодо 5 мянган центнерынь түсэбһөө гадуур худалдаха даабарияа ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэбди.

В. СМОЛИН,
«Победа» колхозой түрүүлэгшэ.

Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахын тулада хадагдаһан тарягаа һүниндөө суглуулан сохино. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбайнер Ш. Д. Очировай агрегат. Тэрэ халаан соо 20 гектар даалгабариин орондо 28 гектар таряа хуряана.

С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

Эстони эдеэ хоолой промышленностиие хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулна. Һүнэй зүйлнүүдые буйлуулха хэдэн комбинадууд, талха гурилай заводууд, крахмалай ба бусад предприятинууд долоон жэлэй турша соо эндэ баригдаһан, шэнэлэгдэн һэльбэгдэһэн байна. Түсэбтэ шэнэ табан жэлэй турша соо талха гурилай гурбан завод, һүнэй продуктнуудые буйлуулан үйлэдбэрилхэ комбинат, сырэй завод ашаглалгада оруулагдахаар хараалагданхай. Пыльвадахи талха гурилай завод промышленна эрхим зэргын шэнэ барилга гэжэ республиканска конкурсын үедэ мэдэрэгдээ. Энэ завод нютагайнгаа колхозууд, совхозууд болон тосхонуудые хилээмээр, булкаар, кондитерскэ зүйлнүүдээр хангадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Пыльва тосхондохи талха гурилай шэнэ заводой цех.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮРЭЖҮҮЛЭГДЭЖЭ ДҮҮРЭХЭНЬ

БЭШҮҮР. (Телефоноор абтаба). Артелиимнай хонишод ехэ зорилго урдаа табинхай. Эхэ хонидые богони болзорто искусственна аргаар үрэжүүлжэ, ерэхэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 85-һаа үсөөн бэшэ хурьгад абтахаар хараалагдана.

Үрэжүүлгын хаһа колхозоймнай олонхи отарануудта эмхитэй. Бүхы дээрээ 6700 эхэ хонин мүнөө намар үрэжүүлэгдэхэ аад, һүүлшын мэдээгээр 5300 гараниинь үрэжүүлэгдээд байна. Зарим отарануудта энэ харюусалгатай хүдэлмэри дүүргэхэ дүтэлэнхэй. Жэшээнь, ахалагша хонишон Дмитрий Акатович Попов 510 хонидойнгоо 472, Лхамажаб Сакияев 520 эхэ хонидой 470 толгойе үрэжүүлэнхэй. Эдэ хонишод мүнөө жэлдэшье түл олоор абаһан, тус тустаа 100 эхэ хонин бүриин 90—94 хурьга түлжүүлһэн байгаа.

Колхозоймнай түрүүшүүл хонидоо зун, намарай хаһада һайнаар адуулжа, тобир тарган болгоод, үрэжүүлгын хүдэлмэриие эмхитэйгээр үнгэргэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозоймнай бүхы эхэ хонид үрэжүүлэгдэжэ дүүрэхэнь.

А. МАКОВЕЕВА,
«Дружба» колхозой главна зоотехник.

ПАРТИЙНА УДАРИДАГШЫН ТРИБУНА

ҮҮСХЭЛ ДАЛИЖАНА, ЭРШЭ ШАНГАДАНА

ХОЖОМ БОЛОТОР, августын тэнгһээ үнгэртэр гэхээр удаан сагта үhээтэй байжа, ороohоной эдеэшэлгэ, hолоомоной шарласа hаатаа гээшэ. Һаянай hанаhан соо нарата сэлмэг үдэрнүүд тогтожо, хабатай зохид саг боложо байна. Байгаалиин уларилай наашаа харанги байhан үеые заашье алдахагүй, агшан зуурашье hамшан hандангүй хүдэлхэ гэжэ таряа хуряалга дээрэ гараад байhан механизаторнууднай түрүүшынгээ үдэрhөө шармайн ажаллахаар шиидэнхэй. Тиигэбэшье хүсэд хатаагүй, зарим газарта ногооботор байhан таряан үшөөл урагшань ябуулнагүй. Даб дээрэ түүбэрилэн хадахаhаа бэшэ аргагүйдэгдэнэ.

Ягаашье хадаа манай колхоздо таряа хуряаха, гүрэндэ ороohо тушааха хүдэлмэриин дэлисэ үдэр ерэхэ тума үргэдэжэ, эршэ хүсэниинь шангадажа байhан үетэй. Шэнэ ургасаа хорёод хоног соо хадажа, сохижо дууhахабди, таряанан дээрэ намар хэгдэхэ бүхы хүдэлмэриие поточно аргаар эмхидхэн ябуулхабди гэжэ үгэеэ үгэhэн туладаа нобшоржо hуултай бэшэ болоно. Комбайнер, тракторист, шофёр бүхэн тэбдэнэ, ярана. Тиигэхэ ёhотойшье. Механизаторнуудай хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүрим, ажалай гол түлөөhэн, нэмэлтэ түлбэри хадаа саг болзорhоо, хүдэлмэриин шанарhаа дулдыдахаар урмашуулхы гуримтайгаар зохёогдонхой ха юм. 20 хоног, эрхим шанар, эртэ хахалhан намарай паар—эдэмнай механизаторнуудай хүдэлмэриин дүнгые шиидхэхэ зүйлнүүд болоно бшуу.

Таряа хуряалгын технологи, социалис мүрысөөнэй болон урмашуулгын гурим тухай дэлгэрэнгыгээр аймагай, республикын газетэнүүдтэ бэшэгдэhэн туладань, тэдээн тухай эндэ хэлэhэнэй үлүү. Комбайнуудые бүлэг бүлэгөөр звено болгон хүдэлгэхэ, поточно арга хэрэглэхэ талаар манай механизаторнууд зарим тэды дүй дүршэлтэй болоhон, тэдэ түрүү онол арга үйлэдбэридөө нэбтэрүүлгээ улам нарижуулха байhандань этигэл ядагданагүй. Гол түлэб гурбан комбайнhаа бүридэhэн долоон бүлэг звено хоёр бригадаhаамнай поли дээрэ гараад байна. Баалнууд болгон хадагдаhан, суглуулан сохигдоhон таряанай талмайн хэмжээн час, хоногоор ургажа байна. Тоогууд дээгүүр шэнэ ургасын алтан шаргал ороohон элдэбээр адхаржа, таряа сэбэрлэдэг элдэб машинануудай таршаганаан түхэреэн сүүдхэ соо замхахаа болибо. Шэнэ ургасын дээжэ гүрэнэй амбаарта адхаhааршье хэдэн хоног үнгэршэбэ. Һүүлэй мэдээнэй ёhоор 2000 гаран гектар таряан баал болгон хадагдаад, 300 гараниинь сохигдоод байна. Гүрэндөө 3000 гаран центнер ороohо хамбылаабди.

Иигэжэ поли дээгүүрнай ажалай эршэ улам шангадана. Полевой стануудаарнай шууяатай, хүхюутэй болобо. Манай механизаторнууд тон харюусалгатайгаар хүдэлдэг, өөhэдынгөө урдахи хэрэгые hайн мэдэхэ, дүршэл шадабаряар мэргэжэhэн зон гээшэ. Сэхынь хэлэхэдэ, иигэты, тиигэгты гүүлжэ, нэхүүлжэ, заха-дуулжа ябадаггүй, ажалдаа таряашан ёhоор, үнэн зүрхэнhөө хандадаг хүнүүд шуу. Тиимэл хадаа жэл бүри тогтууритай hайн ургаса хуряажа абана ха юм. Таряан ажал дээрэ амжалта туйлаhанайнгаа түлөө дүрбэн гэшүүд орденоор, гурбан хүн медаляар шагнагдаhан. Мэдээжэ механизатор П. П. Чөлнөчковой Социалис Ажалай Герой болоhониинь мэдээжэ ааб даа.

Ажалшадай хэды ехэ эрмэлзэлгэтэйгээр, хойшоо харангүй хүдэлдэгшье hааhа, колхозой правлени, партбюро таряа хуряалгада ябагшадаа халуун анхаралаар хүреэлхые, ажаллахадань тэдээндэ таарамжатай зохид эрхэ байдал байгуулхые оролдоно. Мүнөө полевой стануд механизаторнуудай амархада зохид болгогдонхой. Тэндэ харуулан ойлгуулха агитациин зүйлнүүд хадагданхай, шэнэ абтаhан газетэ, журналнууд, шатар, даам, домино хүрэтэрөө стол дээгүүр табигданхай байдаг. Хүдэлмэриингөө забhарта радио шагнахада hаад байхагүй. Стан бүхэндэ ниитын хоол бэлдэгдэнэ. Механизаторнуудай хүдэлмэриhөө hүнишье ерээ хадань халуун эдеэн хэзээдэ бэлэн байдаг.

Хуряалгын эхилээд нэгэ хэды хоноод байхада полевой стануд дээгүүрнай аймагай промбыткомбинадай парикмахер ябажа, эндэ хүдэлэгшэдэй үhэ заhаhан, hахалынь абаhан байха. Автолавка графигай ёhоор ябадаг. Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдшье механизаторнуудай энхэ элүүр тушаа hанаагаа зобонги. Тэдэнэр полевой стануудай байра байдалые шалгаhан, «хэжэгтэhэн, ханяаhан хүнүүд үгы гү?»—гэжэ hурагшалhан, түргэн туhаламжын медицинскэ аптечкэнүүдые стан бүхэндэ орхиhон байха юм. Мухар-Шэбэрэй Культурын байшангай уран hайханай коллектив хуряалга дээрэ хүдэлэгшэдтэ концерт бэлдэжэ байна.

Таряа хуряалгада ябаhан зон сүлөө забгүй, үдэр hүниие мэдэнгүй гэхээр хүдэлжэ гараха байhаниинь мэдээжэ. Али нэгэн забhар оложо, сайлаха, тамхилха hамбаандань, орон дотор, мүн гадаадын оронуудаар боложо байhан шэнэ hонинууд тухай хөөрэжэ үгөөгүйдэ аргагүй. Тиимэhээ партбюро бригада бүхэндэ нэгэ-нэгэ агитаторые томилонхой. Жэшээнь, 1-дэхи бригадын зоной дунда колхозой комсорг Борис Гуревич, 2-дохи бригадынхидай дунда партиин гэшүүн, тоо бүридхэлшэ Ксения Ивановна Челночкова энэ шухала хүдэлмэриие ябуулжа эхилээ.

Механизаторнуудай үдэр бүри хэhэн ажал ходо бүридхэгдэжэ, дүнгынь самбарта бэшэгдэжэ байдаг. Гадна мүрысөөнэй дүн табан үдэр соо нэгэ дахин согсологдохо болоно. Табан хоногой дүнгөөр илаhан комбайнай агрегадта дамжуулгын улаан вымпел барюулагдаха, комбайнерай 1000 центнер ороohо сохёод байхадань, тэрэнэй комбайнай бункерта нэгэ табан хушуун шэрээр бэшэгдэхэ юм. Эдэ бүхы хүдэлмэриие партбюрогой томилhон политэмхидхэлшэ харюусалгадаа абана. Энэ нүхэр мүн тэндэхи ниитэ-политическэ, культурно-ажаhуудалай талаар хангалгын бүхы хүдэлмэриие эмхидхэн ябуулха уялгатай.

Энэ ниитын уялгые найдамтай нүхэдтөө даалгадаг гээшэбди. Колхозой бухгалтер, партиин гэшүүн Варвара Савельевна Оленникова нэгэдэхи бригадын, hургуулиин багша, КПСС-эй гэшүүн Валентин Владимирович Шамколович 2-дохи бригадын политэмхидхэлшэдээр томилогдоод хүдэлжэ байна. Эдэнэр лэ ургаса хуряалгын үедэ поли дээрэ ябуулагдаха ниитэ-политическэ, гэгээрэл болбосоролой бүхы хүдэлмэриие бэелүүлхэ нүхэд болоно. Тиигээдшье эдэ коммунистнууднай эдэбхи үүсхэлтэйгээр партийна даабаридаа хам оробо.

И. ШОЛОХОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой партбюрогой секретарь.

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭХӨӨР

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛДЭ жаргалантаархин түрэл партиингаа хараалhан түсэбүүдые бэелүүлгэдэ оohэдынгөө хубитые оруулха бодолтойгоор артелиингээ ажахые улам саашадань хүгжөөхэ ехэхэн зорилгонуудые харааланхай.

Ажахын бүхы hалбаринуудые хүгжөөхын тула ороohо таряа үйлэдбэридэгын ехэхэн удха шанартай байhые хараада абажа, табан жэл соо таряалангайнгаа талмайе ехэ болгоногүй, мүнөөнэйнгөө 9 мянга шахуу гектар газарhаа хоёр дахин үлүүтэй ороohо таряанай ургаса абаха зорилготой юм. Жэшээлхэдэ, 1965 ондо хамта дээрээ оройдоол 23 мянган центнер ороohо абаhан байбал, табан жэл үнгэрхэдэ 50 мянган центнер хуряагдахаар хараалагдана.

Ямар аргаар энэ туйлагдахаб? Энэ асуудалые бодомжотойгоор шиидхэхын тула совхозой правлени болон партком тодорхой хэмжээ ябуулгануудые харааланхай. Тэрэнэй гол түлэб шэнжэнь гэхэдэ, нэн түрүүн ороohо таряа ургуулгые hайжаруулха, севооборот гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлхэ, минеральна утэгжүүлгэнүүдые, наг шэбхэ шадамараар хэрэглэхэ, тусхайлхада, сэбэр паарай хажуугаар доонник тарилгада онсо анхарал хандуулагдажа, тэрэниие байн байтараа 500 гектар хүрэтэр тариха байна. Энэ хадаа тэжээл бэлэдхэлгэдэ горитойхон лэ нэмэри болохо ушартай.

Гурбан жэлэй саада тээ Хаалгатын намаг налхи хатаагдажа эхилэгдэhэн юм. Тэрэ газар дээрэ энэ жэлдэ горитойхон мелиоративна хүдэлмэри ябуулжа, тэндээ тэжээлэй севооборот баримталха юм. Энэ намаглиг газарай 70 гектарыень байгша ондо ашагтайгаар хэрэглэбэл, нилээдгүй ургаса абамаар. Энэ гол асуудал ороohото ургамалнуудые ехээр абаhанай, газар таряалан шанаржуулhанай, тэрэнээ шадамараар эдлэhэнэй ашаар лэ шиидхэгдэхэ байhаниинь мэдээжэ ааб даа.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз хамта дээрээ 2639 гектар уhалууриин газартай, тэрэ тоодо 1860 гектар сабшалантай. Гол сабшалангаа hайжаруулха талаар артелиин луговодууд hүүлэй жэлнүүдтэ бага бэшэ хүдэлмэри хэhэн, хэжэшье байна. Нёдондо ган гасуур байбашье, колхоз сабшалангайнгаа гектар бүриhөө дунда зэргээр 12,2 центнер үбhэ ногоо хуряажа абаа hэн. Эды шэнээн үбhэ тэжээл аймагай ажахынуудай нэгэниинышье абажа шадаагүй.

Мүнөө жэлдэ бүри янгинама хүйтэн үбэлhөө эхилээд нуга сабшалан дээрэ 9500 тонно наг шэбхэ гаргагдаhан, нилээдгүй ехэ тошон халяагдаhан байна. Тиихэдэ 240 гектар газар тусгаар утэгжүүлэгдэhэн, уhалжа боломоор сабшалангай талмайнууд хоёр дахин шингтүүлэгдэhэн, мүн 310 гектар газарта аммиагтай уhан оруулагданхай. Гадна хубхэнөөр ургашаhан 480 га сабшалан борнойлогдоhон, 300 га гол газар шулуу шохой, буртаг бургааhанhаа сэбэрлэгдэнхэй. 50 гаран уhалууриин түхеэрэлгэнүүдые hэльбэн заhажа, заримыень шэнээр барихан байха юм.

Газарай үрэжэл хүнэй оролдолгоhоо

Эдэ бүхы ажалые аймагай «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй оньhожоруулагдаhан отрядай гэшүүд болон хорёод гаран хүнhөө бүридэhэн колхозой луговодуудай арбан звено яhала оролдосотойгоор хэhэн байна. Артелиин сабшалан харууhалагшад газараа hайжаруулха комплексно хүдэлмэринүүдые оohэдынгөө даалгагдаhан талмайнууд дээрэ үнгэргэдэг. Жэшээлхэдэ, уhа шамагаар элбэг газарые хатааха, шугы бургааhа болон дэгнүүл дэбэнүүдые жэгдэлхэ тушаа ехэхэн хүдэлмэри хэгдэжэ эхилэгдэнхэй. Халааха гэжэ газарай талмайе хатаагаад, түгсүүлнүүдыень орбонтойнь татажа хаяад, дисковани хэгдэжэ, үбhэ ногооной үрэhэн таригдаа. Эндэхи 220 гектар талмай ашагтайгаар хэрэглэбэл, доодо зэргэнь 2500 центнер үбhэн абтахаар.

— Үбhэ ногооной үндэр ургаса абаха тон шухала нүхэсэлнь хадаа аммиагтай уhан гээшэ,—гэжэ техник-мелиоратор нүхэр Дансорунов хөөрэнэ.—Энэ гайхалтай утэгжүүлгэ колхоздомнай эгээл түрүүшынхеэ нёдондо манай түрүү луговод Амгалан Балагановай даадаг участогай 10 гектарта хэрэглэгдэжэ, тэндэhээ хоёр дахин ехэ ургаса абтаhан юм.

Үнэнтэ дээрээшье Жаргалантын луговодууд энэ утэгжүүлгын ашаг үрыень мэдэжэ, «амтыень» таняа юм. Тиимэhээ шэнэ табан жэлэй дүүрэтэр мянга хахад гектар газар аммиагтай уhаар утэгжүүлэгдэхэ ушартай.

Тээд энэ утэгжүүлгэ ургэнөөр хэрэглэхэтээ хамта нютагайнгаа утэгжүүлгын ашые заахаашье доошолуулхагүй, харин тэрэниие улам ехээр, аятай зохидоор хэрэглэхэ хүсэлтэй байhаниинь hайшаамаар.

Жаргалантын, hүтэйн нуга сабшалангууд фосфор, кали болон бусад шухала бодосуудаар дутаалдана гэжэ шэнжэлэлгээр мэдэгдэнхэй. Табан жэлэй туршада энэ дутагдал усадхагдахаар хараалагдана. Үнгэрhэн хабар Алтан гэжэ газарта 20 гектарта калийна, мүн Манжа гэжэ газарта фосфорно утэгжүүлгэ оруулагданхай. Эдэ бүхы хэгдэhэн мелиоративна ажал энэ жэлэй үбhэ ногооной ургасада hайнаар нүлөөлнэ. Жэшээлэн хараад үзэхэдэ, мүнөө колхоздо (августын 25-най мэдээгээр) 1890 гектар сабшалангhаа 23.135 центнер шанар hайнтай үбhэн абтанхай. Энэ хадаа гектар бүриин 12,2 центнер үбhэн хуряагдаhан болоно.

Артелиингээ ажахы хүгжөөхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалха зуураа, үбhэ тэжээл элбэгээр абаха бүхы түрүү дүй дүршэлые, арга оншонуудые зохисотой шадамараар хэрэглэхые колхозой коммунистнууд суглаан дээрээ хэлсэжэ, тодорхой хараа зорилгонуудые урдаа табинхай. Алдарта В. А. Герасимовай шабинь болохо хуушанай луговод Андрей Иннокентьевич Батышев «Сабшалан—манай баялиг, тэрээндэ хайша хэрэгээр хандаха ёhогүйбди» гэжэ тон лэ зүб тэмдэглэдэг. Баян дүй дүршэлтэй луговод А. И. Батышев «Герасимовска хүдэлөө hэргээн дэлгэрүүлээ!» гэhэн уряатайгаар гансахан аймагайнгаа бэшэ, бүхы Буряад оронойнгоо луговодуудта хандаhаниинышье мэдээжэ. Энэ ургашаа hанаатай, ажалша бэрхэ үбгэжөөлдэл адли Жаргаланта болон Бухэн голой сабшалан hайжаруулагшад нютагайнгаа алдарта луговодой хуушанайнь соёо суу бадаруулха гэhэн зорилготойгоор мүнөө шармайн оролдоно. Тобшолон хэлэбэл, уhалагдадаг сабшалангай үбhэ ногооной ургасые ойрын жэлдэ гектар бүриин 14—15 центнертэ хүргэхэ зорилготой юм. Энэ хэрэг бодото дээрэнь бэелүүлхын тула нилээдгүй ажал хүдэлмэри хэгдэхэ болоно. Һүтэйн уhалууриин системые заhажа бариhанай, мүн Сэлэнгэ мүрэнhөө оньhото аргаар уhалуури хэhэнэй ашаар 900 гектарhаа доошо бэшэ талмай уhалагдажа байха болоно. Мүн Жаргалантын, Тохойн уhалууриин системэнүүд hэльбэн заhагдаха юм. Табан жэлэй туршада эдэ түхеэрэлгэ, барилгануудта, мүн газар таряалан ба нуга сабшалангые шанаржуулха, hайжаруулха хүдэлмэридэ хамта дээрээ 549 мянган түхэриг гаргашалагдаха жэшээтэй. Энэ мүнгэ зөөриин ехэхэн хубинь hаа гүрэнэй зүгhөө бүридэгдэн бүтээгдэхэ болоно. Энэ бишыхан баримта хадаа хүдөө ажахые эрид шууд дэбжээхэ тушаа парти, правительствын хэды ехээр анхарал табижа байhаниие элитэ hайнаар гэршэлхэ ха юм. Тиимэhээ газараа шанаржуулан hайжаруулха тушаа түсэблэhэн ажал хэрэгээ эрхимээр ябуулаа hаа, Жаргалантын колхозникууд ажахынгаа үйлэдбэрилдэг эдеэ хоолой хэшэгтэ зүйлнүүдые улам арьбадхажа, коммунис партиингаа халуун анхаралда харюу болгон, ашатай hайнаар, хаба хүсэтэйгөөр ажаллаха байhаниинь дамжаггүй.

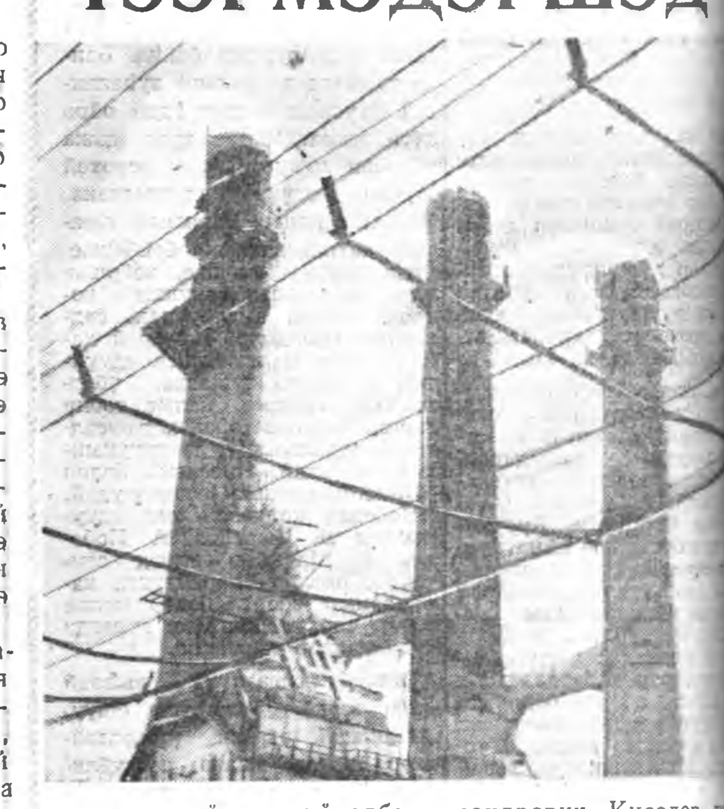
Ц. БАЛДАНОВ.

Сэлэнгэ.

ФОТОРЕПОРТАЖ

ШУЛУУ ТЭЭРМЭДЭГШЭД

Республикын түрүү томо предприятинуудай нэгэн Тимлюгэй цемент-шифер үйлэдбэрилдэг завод Байгал далайн эрье шадар мантан томо, үндэр хоолойнуудаа огторгой өөдэ харбан, утаа уняар татуулжа, hүртэйшье, омогтойшье харагдадаг (1-дэхи зураг).

Тус заводой коллектив коммунис ажалай предприяти гэhэн алдар нэрэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байнхай. Тэрэнэй түрүүшүүл—750 гаран хүдэлмэришэд, инженер-техническэ хүдэлмэрилэгшэд коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэдэ хүртэhэн үшөө 300 хүн тиимэ алдар солын түлөө тэмсэжэ байна.

Үндэр вольтно машинануудай моторист Наталья Прокопьевна Троян—коммунис ажалай коллективэй, шулуу тээрмэдэдэг цехэй хүдэлмэришэдэй дунда эгээл хүндэтэй хүниинь. Наталья Прокопьевна онсо hайнаар хүдэлдэгөөрөө шалгарханhаа гадна, олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тэрэниие хоёрдохи зураг дээрэ харанат.

Шатаан шанаржуулгын цех—заводой гол үйлэдбэринүүдэй нэгэн. Һайн цемент бүтээн гаргахын тулада нүүрhэ, хайр шулуу жэжэхэн болотор тээрмэдэгдээд, шатаалгын пеэшэндэ оруулагдадаг. Энэ ажалые нүүрhэ үйрүүлдэг машинын машинист Алексей Александрович Киселев [...]хэдэг. Коммунис [...] ударник нүхэр Ки[...] (гурбадахи зураг) эн[...]тэ зургаадахи жэлээ [...]нэ. Тэрэнэй ажал хо[...]хим hайн гэжэ сэгнэ[...]

Ц. ТЫХЕНО[...]

ТУСХАЙ[...] АГИТБРИГА[...]

Хэжэнгэдэхи аймагай [...] байшан тусхай агитбри[...] хидхэжэ, Бахлайта, [...] гүүртэнүүдээр, Худа[...] бэеын, Толгойн, Ха[...] үбhэшэдэй байра, [...] ябажа концерт харуулба[...]

Хэжэнгын дунда hу[...] багшанар В. Мункин, [...]жанаев гэгшэд тэдэнээр [...]жа, элидхэл, хөөрэл[...]хээ.

Уран hайханай хү[...]тистнууд буряад дуунуу[...]лана, уран шүлэг хэлэ[...] танца наадажа, үбhэшэд[...]дые hонирхуулна.

Гадна тэдэнэй ажал [...]риие харуулhан дайша[...]даhа, «Сахилгаан» гэжэ [...] хэблэл гарганад.

ЭМШЭДЭЙ АНХА[...]

Аймагай амбулатори[...]нууд Н. Я. Карпов, Р. [...]ханов гэгшэд Чисааны[...] 2, 3, 4-дэхи отделени[...]шадай отара, гүүртэнү[...] hашэдэй байра, отогууда[...]мэришэдые үзэбэ.

Мүн Улаан-Тооромой, [...]кын, Улааха-Аралай hу[...] гүүртэнүүдээр, бүхы х[...] отарануудаар ябаба.

Эмшэд ябаhан газар[...]шадай элүүр мэндын [...] шалгажа, үбшэн үлбэр [...] тэрэ доронь эмнэлгын [...]жа үзүүлхэhээ гадна, зар[...]дэ үбшэнтэй хүнүүдые [...] больница эльгээhэн бай[...]

Иигэжэ эмшэлэгшэд [...] үбhэшэдые эрьежэ, [...] үзөөд, зохисотой зүбшэл [...] туhа хүргэнэ.

Ж. БАДМ[...]

БҮГЭДЭ НИИТЫН УЯЛГАТА ДУНДА ҺУРАЛСАЛ

Любовь ПЕТРОВА, РСФСР-эй гэгээрэлэй министрэй орлогшо

Табан жэлэй үнгэрхэдэ Советскэ Союз дотор заатагүй дунда hургуулитай болохо гэhэн эрилтэ гол түлэб бэелүүлэгдэхэ. Энэмнай совет hургуулиин хүгжэлтын, мүн Советскэ Союз дотор табяад жэлэй туршада урагшаа дабшан ябаа соёлой хубисхалай шэнэ шата болоно. Совет hургуулинуудай эмхидхэгдэхэ үеэр хүн зоной 70 гаран хубинь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байhанаа, энэ дутагдал усадхагдажа эхилээ hэн. Удаань эхин, долоон, найман жэлэй hургуулитай байха эрилтэ бэелүүлэгдээ.

Арадай гэгээрэлэй талаар туйлагдаhан амжалтанууд арадай ажахыдахи амжалтануудтай, ниитэ-политическэ хүгжэлтэтэй нягта холбоотой байдаг. Социолог, экономистнуудай хэhэн хэдэн шэнжэлгэнүүдhээ хараад үзэхэдэ, ажалшадай эрдэм hургуули дээшэлхэ бүреэ ажалайнь бүтээсэдэ hайн нүлөө үзүүлдэг, хүн зоной ухаан сэдьхэл баяжадаг байна. Мүнөөнэй эрдэм ухаанай, оньhон техникын, соёлой эрилтын ёhоор, эрдэм ухаанай туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын тула дээгүүр hургуулитай байха хэрэгтэй. Бүгэдэ ниитын дунда эрдэм дэлгэрүүлхэ гээшэ коммунизм байгуулгын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Советскэ Союзнай түрүү индустрита орон мүн. Табан жэлэй түсэбэй ёhоор, оронoймнай экономико эрид шууд хүгжэхөөр хараалагдажа. Тиимэhээ бүгэдэ ниитын гүйсэд дунда эрдэм хангаха хамаг бүхы арга боломжо бии. Гэбэшье энэмнай тон ехэ, орёо хэрэг мүн. Шэнэ hургуулинууд баригдаха, hуралсалай хамаг түхеэрэлгэнүүдые хангаха, олон тоото багшанарые бэлдэхэ хэрэгтэй болоно. Энэ табан жэл соо СССР-эй дунда hургуулинууд, техникумүүд жэл бүри 4—5 миллион хүнүүдые дүүргүүлэн гаргажа байна бшуу.

Залуушуулай олонхинь тусхай дунда hургуулинуудые, профессионально-техническэ училищинуудые, үдэшын hургуулинуудые дүүргэхэ, хүдэлмэри hуралсал хоёроо нэгэдхэн заочноор, экстернээр дунда hургуули дүүргэхэ байна. Зүгөөр залуушуулай эрдэм номтой болохо hургуулинь — юрэнхы эрдэмэй, ажалай, политехническэ дунда hургуули байhан зандаа үлэхэ.

Мүнөө дунда hургуулинуудые үргэдхэхэ хэмжээнүүд абтажа байна. РСФСР-эй hургуулиин тоо нёдондо жэлэйхиhээ энэ жэлдэ 2 мянга 200-гаар олон болоо.

Советскэ Союздахи үхибүүдые эрдэм номдо hургаха тухай оролдолго унихэнэй бүгэдэ арадай хэрэг болонхой. Колхоз болон совхозууд өөрынгөө эдэбхеэр hургуулинуудые барина. Жэшээнь, Россида энэ жэлдэ колхоз, совхозуудай хүсөөр 303 мянган hурагшадай hураха hургуулиин байшангууд баригдаха. Олонхи ушарта колхозникууд артелиингээ зөөреэр hуралсалай кабинет болон лабораториие гүйсэд хэрэгсэлээр хангадаг. Жэшээлхэдэ Алтайн хизаарай «Россия» колхоз хамтынгаа хүсөөр hургуули интернат бариhан, физикэ болон химиин кабинедүүдэй түхеэрэлгэ худалдажа абаhан байна. Кировскэ областиин хүдөөгэй hургуулинуудай дэргэдэ 640 хамтын байра бии юм. Тэдээн дээрэ нэмэжэ үшөө 52 интернат барижа байнхай.

Арбан жэлэй hуралсалда орохо хэрэгтэ ёhотой бэлэдхэл эхилэгдэнхэй. Эрдэмтэдэй тусхай комисси дунда hургуулиин шэглэлые тодорхойлно. Экономистнууд hургуулинуудые олошоруулха ашагтай зам хараална. Жэшээлхэдэ, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Москвагай багшанарай институдай дэргэдэхи арадай гэгээрэлэй экономикын лаборатори шэнжэлгын ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байнхай.

Багшанарые бэлдэлгэ ургэн далайсатайгаар ябажа байна. Энэ хабар РСФСР-эй багшанарай институдууд 32.810 багшанарые дүүргүүлжэ гаргаа. Тэдэнэр ороной холын хизаарнуудта — Красноярска хизаар, Кемеровскэ, Новосибирскэ болон бусад областьнуудта гол түлэб эльгээгдэнхэй.

Багшын мэргэжэл олохо гэжэ залуушуулай оролдолгынь hайшаалтай. Энэ зун багша[...] бүхы дээдэ hургуулинуу[...] нэгэ hуурида юhэhөө үсөөн [...] мэдүүлгэ үгтэhэн байна. Һу[...]жэлнүүдтэ багшанарые бэ[...] дээдэ hургуулинууд нилээд [...] болоо ха юм.

Бүгэдэ ниитын уялгата [...] hуралсал эмхидхэхэ үеын [...] нимэрхүүл даа. Тэрэниие [...]лүүлхын тула бэлэдхэл хэхэ[...]рэгтэ нютагай Советүүд, [...]гийна организацинууд, [...] ниитэ зон хабаадуулагдана. [...]дэй гэгээрэлэй эмхи зурга[...]дэнэй анхарал оролдолгые [...] бүхэндэ мэдэржэ байдаг.

Мүнөө дунда эрдэмтэй [...] гээшэ залуу хүбүүд, ба[...] эрхэ байхаhаа гадна, мүн [...] болонхой. Ниитэ эрдэмээ [...]лүүлхэ эрилтэ — совет [...] гуулалтые хүгжөөхэ бодото [...]ма ёhон мүн. (АПН)

ХОЛОДНАЯ мүрэнэй адаг. Хабсагай шулуунай хабшуу дундуур гарадаг мүрэн хөөһэтэн шууян уруудана. Бар тайга. Хүл доро—хүбхэн бамбалзана.

Хүнэй обёорхогүй зүргөөр нэгэ эхэнэр алхална. Бууралтажа эхилһэн толгойгоо эреэхэн пулаадаар орёонхой, хүлдэнь — ноолэн «олочи» гэжэ гутал, брезент самсатай. Мүр дээрээ таба һурдэгые үргэлэнхэй. Ашаатай оро хүтэлхэ зуураа, хайша хайшаа хёрхөөр хараашална: Тайгада түрэһэн хүн ха юм даа.

Энэ — Хойто-Байгалай аймагай хамнигадай ажаһуудаг «Дружба» колхозой хуушанай ангуушан, каюр Мария Петровна Урончина гээшэ.

Мария Петровна хорин табан жэлэй туршада бууһаа хахасанагүй. Хярмэнэй болон дэлхэй дээрэ үнэтэй арһатай булганай хойноһоо түрүүшын саһанай унатай хамта тайгашалдаг.

Хуушанай ангуушанда тайга һаа түрэл гэртэйнь адли юм. Эмниггэл дощхон хадын горход, үндэр хабсагайнууд, һэргэлэн тайга — хэды дуратайб даа түрэл дайдадаа, Мария Петровна.

КАЮР ДУУ ЗОХЁОНО...

Байгалһаа хойшо нэмжыһэн тайга соо тэрэнэй танидаг, мэдэдэггүй зүргэ гэжэ үгы хаш.

Мүнөө баһа ангай мүрые мүшхэн алхална. Түрэл колхозойнгоо түб Холодная гэжэ тосхоной хажуугаар ошоһон зүргые отолон гарана.

Оронуудаа һэргэгээр хүтэлхэ зуураа, бууғаа заһасагаан, дуунай аялга татаад абана:

Хэдышье түргэн хадаа
«Хүйтэн» мүрэмни богони юм.
Хабсагай шулуун эрьень
Хабатайшье хадаа хабамаар
юм...

Дуунай аялган ой тайга дээгүүр сууряатана. Хүйтэн мүрэнэй хурдан гүйдэл номгорходол гэнэ. Дууень дэмжэһэндэл, шубуунай жэргээншье үлүү болоно...

Геологуудые тайгын хүбшөөр шадамараар дахуулан дабшадаг газаршан байхаһаа гадна, Мария Петровна дуушан юм. Дуунуудые өөрөө зохёон дууладаг байна. «Хүйтэн мүрэн тухай дуун», «Хамниган ангуушанай дуун»— эдэниие дууладаггүй, мэдэдэггүй хүниие Хойто-Байгалай аймагай хамнигад-ангуушадай дунда олохогүйт.

...Зуугаад жэлтэй шэнэһэдэй, могойн гулгиршагүй шэбээ бургааһанай дундуур зүргэ харгы урагшаа гүйнэ. Шэдхэ модоной саада тээ үндэр хадануудые дабажа гараа хадаа хамнигадай тосхонуудта хүрэхэт. Хүхюу баяртай, жаргалан ажабайдалтай даа мүнөө хамнигад. Ангуушадые, оро үсхэбэрилэгшэдые, загаһашадые партимнай халуун анхаралаараа хүреэлнэ. Бар тайга соо Холодная гэжэ тосхон бодхоогдоо. Эндэ зайн гал, радио, телефон, кино харуулдаг түхеэрэлгэ — булта бии. Мүнөө эндэ хара утаагаар дүүрэн хуушанай чумуудые олохогүйт.

Тосхон дээрэ интернат һургуули, библиотекэтэй улаан гэр нээгдэнхэй. Мүн медицинскэ пункт, пекарни, магазинууд бии.

«Дружба» колхоз жэлһээ жэл бүри баяжана, ажахынь хүгжэн ургана. Амжалта түйлаһанайнгаа түлөө тус колхоз ВДНХ-да хабаадалсаһан юм.

Мүнөө холын ангуушадта бага самолёдууд, вертолёдууд ехэ туһа хүргэнэ. Тиигэжэ ангуушад холын тайга руу агаараар абаашагдана, эдеэ хоолшье агаараар шэрэгдэнэ.

Бухы иимэ хубилалтанууд тухайгаа, жаргалта ажабайдал тухайгаа Мария Петровна Урончина дуунуудые зохёон дуулана:

Хурдан далитай болобобди —
Хада дээгүүр ниидэнэбди.

Ангууша бидэнэр баясанабди,
Алишье зүгөөр ябанабди...

Мария Петровна геологуудаар ханилһаар үнинэй юм. Зоримгой, байгаалиин шэрүүн шэмэрүүнһээ айдаггүй, хүхюун эхэнэртэ геологууд дурланхай... Газарай баялигые бэдэрэн олоходоо Эхэ ороноо баяжуулна гэжэ Мария Петровна нүхэдэйнгөө амжалтануудта ехэтэ баясадаг. Тиимэһээ Мария Петровна зунай ерэхэ бүри баһа тайга руугаа газарша болоно ябашадаг. Газарай нюусын тагнуулшадые тэрэ Эрхүүгэй областиин болон Яхадай республикын холын холо бар тайга руу абаашаһан түүхэтэй.

Агнахаһаа гадна, Мария Петровна колхоздоо элдэбын ажалһаа арсадаггүй. Хоёр жэлэй урда огородой бригадые даагаад үзөө. Тиихэдэ хартаабхын, үгэрсын, капустын муу бэшэ ургаса хураагдаа һэн.

Мария Петровна — партиин үнинэй гэшүүн, арадай хиналтын бүлэгые хүтэлбэрилнэ, мүн ниитын элдэб даабаринуудые дүүргэнэ.

Һаяар Нижне-Ангарск посёлогто аймагай уран һайханай коллективүүдэй харалга үнгэргэгдөө. Хамнигадай хоор түрэл хэлэн дээрээ Мария Петровна Урончинагай зохёоһон дуу гүйсэдхөө юм. Энэ дуунай үгэнүүд хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр зэдэлээ юм:

Ленинэй нэрэ—газар
дээрэшье,
Ленинэй нэрэ—агаарташье,
Ленинэй нэрэ—долгин
дээрэшье,
Ленинэй нэрэ—далай соошье...

...Тайга соогуур ябахадаа дуу зохёонгүй ябадаггүй. Дуунайнь түрүүшын аялгые түрэл тайгынь модод, горхон, булагууд, шубуухайнууд шагнан, саашань тараана.

О. ВЕРЕЗКОВ.

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводойхидой дунда эрхим һайнаар ажаллахынгаа хажуугаар институт болон техникумүүдтэ һуралсажа, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхые зориг түгэсөөр оролдожо ябагшад олон юм. Һаял юрын хүдэлмэришэдөөр ажаллагшад мүнөө мастернууд, технологууд, цехүүдэй начальнингууд болон дэбжүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, слесарь П. М. Макаров дизельнүүдэй цехэй энергетигэй мэргэжэлээр, хүдэлмэришэн П. М. Плоткин заводой начальнигай орлогшоор ажаллажа байна.

Залуушуулай дундаһаа Виктор Топский шалгарна. Лесотехническэ техникум дүүргэхэеэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Виктор Топский техник Нина Клюшеватай локомотивай шэнэ хэрэгсэл шалган шэнжэлжэ байна.

В. КАТОГАЙ фото.

Журнал „КОНСЕРН“:

ГДР ООН-ой гэшүүн болохо ёһотой

Нилээд удаан саг соо «хэрэглэгдээгүй байһан» «Германиин асуудал» хэдэхэн неделиин урда тээ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Аюулгүйн Соведэй урда табигдаа. Германиин Демократическа Республика (Зүүн Германи) энэ бүхэдэлхэйн эмхиин гэшүүн болгожо абахые гуйжа хандаһан байна. ГДР-эй правительство мэдүүлгэ соогоо ООН-иие иигэжэ найдуулна: энэ эмхидэхи манай түлөөлэгшэд элдэб социальна байгууламжатай гүрэнүүдтэй эб зетай оршон хүгжэхэ хэрэгтэ али болохоор туһалха, мүн немец арадай нэгэдэн хамтаралгада хаба соогоо хубитаяа оруулха байха. Федеративна Республикые (Баруун Германи) Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида абалгын талааршье дэмжэхэ тухайдаа ГДР-эй правительство өөрынгөө мэдүүлгэ дотор онсолон тэмдэглэнэ.

Зүүн Германиин правительство тон таарамжатай дурадхал оруулаа. Тиин гэһээнь, гүрэнэй департамент нимэшүү ямаршье ябуулга буруушааха байха гэһэн мэдээсэл уншахада таагүй байна.

Зуу мянга хүрэхэгүй зонтой Мальдивска аралнууд балай мэдээжэ бэшэшье һаа, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин гэшүүн болгогдожо тэрэнэй сессеэр абтаһан байна. Харин Европын түбтэ байдаг, бүхы дээрээ 70 миллион хүн зонтой хоёр ехэ гүрэн ООН-ой гэшүүн болохо бүрин эрхэтэй. Германи тушаа США-гай ябуулга Хитадай Республика тушаа хэгдэһэн, мүнөөшье хэгдэһээр байһандал адли уршагта, үрэ үндэһэгүй политикын эхин байхагүй бээз гэжэ найдагдана.

Германиин Демократическа Республика эб найрамдал баримталдаг политика тухайдаа хэлэхэ талаар Федеративна Республикаһаа үлүү ехэ эрхэтэй. Юуб гэхэдэ, ГДР-эй политика ООН-ой уг зорилгодо, гол ёһо гуримуудта таарана. Жэшээлэн хэлэбэл, Одер-Нейсээр гарадаг Польшын баруун хилые хуулита гэжэ тоолохоһоо гадна, Рапацкиин түсэбые дэмжэнэ. Харин Баруун Германиие абаад харабал, тэрэнэй правительство өөрынгөө харша хархис хараа бодолой үндэһөөр, һаянгаа «эбэй нотын» үндэһөөр ороноо нэгэдүүлхэ гэһэн мэхэтэ ябуулга хэнэ.

Германиин христианууд, өөһэдынгөө национальна нэгэдэлые бүгэдэ ниитын эб найрамдалда ороходоо зэлтэй хэрэг гэжэ тоолохо ёһотойт,—гэжэ үнэн зүрхэнһөө сэхэ мэдүүлнэбди. Илангаяа бүгэдэ ниитын эб найрамдалай, буу зэбсэгүүдые хураалгын аша туһада, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулан, ГДР-шье, ФРГ-шье Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацинуудта абтаха ёһотой.

Редакцида

ерэһэн бэшэгүүдһээ

„ҮЗЭГЛЭЛ“ ХААНАҺАА ОЛОХОБ?

Иимэ асуудалтай бэшэг ма... Хориин аймагай Үдын ...һоо ерэбэ. Һургуулиин дүр... һурагшадай эхэ Елена Рин... нэгэдэхи классай номуу... Хори, Удинск тосхонуудай ...нуудаар оложо ядаад, то... Улаан-Үдэ хотодо бэдэр... намда, түрэлэйнгөө хүн...

...баһал Улаан-Үдын бүхы ...нуудаар ябажа һурагша... Олдоһон юумэ үгы. Буряад ... һургуулиин нэгэдэхи клас... номууд яахадаа иигэжэ олдо... шухаг болоо юм?

Д. БУМБЕЕВ,
Улаан-Үдэ городто
ажаһуудаг пенсионер.

РЕДАКЦИҺАА: Иимэ дохёо ... Хориин аймагай арадай ...лэй таһагые даагша нү... Баяндай Санжиевич Шойн... хандабабди. Гансашье ...дэхи классай бэшэ, мүн бу... классуудай номуудай дутаха ушар үзэгдэнэ. Хэрэгтэй ...нигүүдэймнай оройдоо жа... процентнь шэнэ номуудаар ...агдаа. Номуудай дутааша ...нь һурагшад хоорондоо ... номуудаа андалдажа, ...тэй учебнигүүдтэй болонги ... нүхэр Шойнзонов манда ..., номой дуталдаха ябадалые болюулхын тула республикын гэгээрэлэй министерство ... хэблэлэй, худалдаа найманай эмхи зургаанууд тодорхой хэмжээ абаха бээз гэбэ.

...дэхи классай буряад «Үзэглэл», «Түрэлхи хэлэн», «Арифметикэ» энэ жэлдэ хэды ... наймаанда гаргагдааб гэ... ном худалдаанай Буряадай ...торгын баазада хандабабди. ... номуудые гэгээрэлэй министерство хэблэлэй газарта захил ...өөр хэжэ, алдуу гаргаһан ... Жэшээлхэдэ, манай республикын, Усть-Ордын, Агын национальна округуудай һургуулинуудһаа 5195 хэһэг «Үзэглэл» энэ жэл захил ороһон. Харин тиихэдэ нёдондо Буряадай номой хэблэлэй гаргаһан ...һоо оройдоол 3560 хэһэг энэ ...эй наймаанда үлөөгдэһэн ... Тиигэжэ 1600 гаран «Үзэглэл» худалдаанда дутуу ...гдаа. Иимэрхүү байдал ... бусадшье номуудай талаар ... гэжэ Буркниготоргын ...н архилэгшэ нүхэр Е. Ларь... редакцида мэдээсэбэ.

Һурагшадай үзэхэ номуудай ... дуталдаһан ушарһаа ...ай тобшолол хэжэ, гэгээрэлэй министерство эрид шууд хэмжээ абан, шабинартаа хэрэгтэй номуудыень түргэн олгуулхын ...да туһалха бээз.

Польшын Арадай Республикын «Трибуна Люду» гэжэ газетэдэ толилогдоһон, һаяхан Камбоджоор ябажа ерэһэн Польшын мэдээжэ журналистка Моника Варенскагай очеркые Хэблэлэй һониной агентство уншагшадайнгаа анхаралда дурадхана.

КАМБОДЖЫН ТОСХОНУУД ҺАНААНҺААМ ГАРАНАГҮЙ

Һаяхан США-гай самолёдуудай бомбодоһон Тхлок-Траш гэдэг Камбоджын хилэ шадарай тосхондо хүрөөгүй хүм. Харин Камбоджын ондоо тосхонуудаар яһала ябааб. Эдэ мүрнүүдые бэшэжэ һуухадаа, Камбоджоороной хүдөө нютагуудые һанаандаа оруулнаб. Үндэр бамбук гү, али монсогор модон бахананууд дээрэ баригдаһан урсахан гэрнүүд шоссе харгын хажуугаар һунаһан, үндэр элһэн доботой хүүргээр холбоотой байдаг. Гэрэйнь хана бамбук модоной набша намаагаар, хулһаар гүрэгдэнхэй. Эдэ гэрнүүд хараха янзада ахиршье һаа, досоогоо сэбэр сүлөө юм. Барайгар тариһан талмайнь таляан уһаар бүрхөөгдэнхэй. Таряашад барайгарайнгаа талмай дээгүүр ябахадаа, заримдаа загаһа баридаг.

Камбоджын хүдөө нютагта уһан һуха ургаһан ногоон хоёр лэ дандаа харагдадаг. Юрын хүнүүдэй хүндэ ямбатайгаар алхалалдажа ябахыень харахадаа, эртэ урдын Кхмерэй искусствын гайхалтай һайхан домог туужата хүшөө болохо Ангкор-Ват дуган соохи шулуугаар бүтээгдэһэн хүнүүдэй хүрэгтэй зэлүүдгүй сасуулхаар.

Таляан уһаар, нэбшэгэр ногоогоор хүреэлэгдэһэн тосхонууд тэниглэн амгалан сагые һануулна. Хэдэн олон зуугаад жэлдэ байһан янзаараал тэдэ тосхон айлнууд үлэнхэй. Гэбэшье шэнэ үеын шэнжэ шанар бага багаханаар үзэгдэжэ, Камбоджын тосхонуудые хубилгажа байнхай. Тэндэхи таряашадай харгын хүдэлмэридэ хабаадалсахые яһала хараab. Байгаалиинь—сагай уларилай, уһанай, ургамал ногооной хүнэй гараар бүтээһэн юумые дайсан янзаар дууһынь үгы гэдэг дулаанай энэ гүрэндэ харгы гээшэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг юм. Намаг налхи соогуур, бүтүү шэрэнги джунглиие һэтэлжэ, харгы гаргаха гээшэмнай амар юумэн бэшэ.

10 жэлэй туршада, 1955 онһоо 1965 он болотор Камбоджын харгы 2306 километрһээ 4240 километр хүрэтэр ута болоһон байна. Энэ харгыгаар Камбоджын хүдөө нютагуудта шэнэ байдал шэлжэн ерэнэ. Хүдөөгэй һургуулинуудта зэртэгэрхэн нюдэтэй үхибүүдэй һаяхан лэ барлагдаһан үзэглэл болон бусад ном шагаажа байхыень би хараab.

Камбоджодо ябахадаа хэһэн тэмдэглэлэйнгээ дэбтэр иража байһаар Анлонг-Ромильт гэжэ тосхоной нарын бэшээтэй байхые харабаб. Энэ тосхондо хүршэ ондоо һууринуудһаа ерэһэн залуу камбоджо басагад медсестра болон акушеркын курсада һурахаяа ерээ һэн. Тэдэнэр эндэ мэргэжэл шудалаад, түрэл нютагаа ошожо, ариг сэбэрые, санитарна ёһо дүримые дэлгэрүүлхэ гэжэ шиидээ ха юм.

Камбоджын хүдөө нютагуудтахи амгалан ажабайдалые яһала адаглан хараab... Гэхэтэй хамта америкынхидэй бүри үни хада бомбодожо һандааһан хилэ шадарай Шантреа, Анлонг-Крес гэһэн тосхонуудаар ябааб. Камбоджын Тхлок-Траш гэдэг амгалан тайбан тосхониие Америкын самолёдуудай һаяхан бомбодоһон ушар хадаа Камбоджын өйроо хүртэшэгүй хилые США-гай зэвсэгтэ хүсэнүүдэй болон Сайгоной хархис этэгээдүүдэй эбдэһэн үзэгдөөгүй муухай зэмэтэ ябадал мүн болоно.

Камбоджын хилэ шадарай тосхонуудаар ябахадаа, түрэл гаралаа, хани нүхэдөө алдажа, уйдхар гашуудалда абтаһан хүнүүдтэй уулзажа хөөрэлдөөб. Сайгоной зэрлиг дэндүү аашатан, мүн тэдэниие тухиргаша америкынхид бомбо хаяжа, олон хүнүүдые алаа. Шантреа, Анлонг-Крес гэжэ тосхонуудта бөмбын тэһэрхэдэ, барайгарай талмай дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан, мүн голой тохойдо загаһа барижа байһан таряашад алуулаа. Америкын бомбын тэһэрхэдэ, олон эхэнэрнүүд болон үхибүүд хосорһон байна. Эдэ тосхонууд дээрэ зэрлиг дайсад бомбо, галта ракета болон юумэ шатаадаг бодосуудые хаяа.

Кампот гэдэг провинциин нийслэл Кампот хотын больницын түхеэрэлгые Польшын Арадай Республика бэлэглэһэн юм. Тэрэ больницада дүтын тосхонуудай хүндөөр шархатаһан таряашад, үхибүүд эмшэлүүлнэ. Америкынхидэй хаяһан шатаадаг бодос бүхы наһандань эдэгэхэгүй һорьбо тэдэнэй бэедэ үлөөгөө.

Бомбын тэһэрхэдэ үлэһэн хонхорхойнуудые, ороной нийслэл хотын—Пном-Пениин нэгэ талмай дээрэ табигдаһан буудуулан унагаагдаһан американ самолёдые хараab. Тхлок-Траш гэһэн тосхон тухай дуулахадаа, Америкын булимтарагшадай Камбоджын амгалан газар дайдада добтолжо, зэмэгүй амгалан зониие алаһан харата муухай үйлэ хэрэгые хоёр нюдөөрөө хараab.

Тэрэл дайсан тэрэл зэрлиг муухай маягаараа Урда Вьетнамай тосхонуудта мүнөө добтолжо байна, Хойто Вьетнамай завод, һургуулинуудые бомбодоно. Тэрэл зэрлиг муухай дайсан ДРВ-гэй харгыгаар автомашинаар, велосипедээр ябаһан, мүн ябаган хүнүүдые самолёдһоо, вертолёдһоо буудана. Эдэ бүгэдые би нюдөөрөө хараһан байнаб.

«Харата муухай дайсан манние һүрдөөхэгүй!»—гэжэ Камбоджын зоной хэлэһэн эрид сөөлгёон үгэнүүдые би хэзээшье мартахагүйб.

Моника ВАРЕНСКА,
Польшын журналистка.
(АПН).

КИЕВ. Владимирска добуун дээрэһээ Днепрэй түхэл шэнжэ харагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭХИ ТҮРҮҮШЫН ТУЛАЛДААН

АМЕРИКЫН журналистнууд Холбоото Штадуудта болодог һунгалтын урда тээхи тэмсэлые боксёрнуудай тулалдаантай жэшээлэн сасуулдаг. Тэдэ журналистнуудай хэлэдэгэй ёһоор, мүнөө США-да боксёрнуудай түрүүшын тулалдаан түлэг дундаа болоно байна. Бүхы орон доторнь эхин шатын һунгалта үнгэргэгдэнэ. Ноябрь һарада демократическа болон республиканска партинуудай кандидадууд хүсэеэ үзэлсэхэ. Тиигэжэ конгрессэ, губернаторнуудай дунда, штадуудай хуули гаргадаг газарнуудта тус партинуудай хаба шадал шэнээр харуулагдаха.

Мүнөө демокрадууд Капитолидо диилэнхи олонхинь байна. Тэдэнэр түлөөлэгшэдэй палатада 294, сенадта 68 мандадтай. Харин республиканецууд тэндэ 141, 32 мандадтай. Тиихэдэ 50 губернаторай 33-ниинь демокрадуудай мэдэлдэ оронхой. Ноябрьда түлөөлэгшэдэй палата бүхыдөө, сенадай гурбанай нэгэ хуби, мүн 35 штадай губернаторнууд шэнээр һунгагдаха юм. 1964 оной һунгалтада диилдэһэнэйнгээ харюуе зарим тэдышье һаань абаха гэжэ республиканска партиин удамаршад найдана. Харин вице-президент байһан Никсон мүнөөнэй байдал 1946 онойхидол адли гэнэ. Тэрэ ондо, демократ-президентын байха үедэ, республиканецууд хоёр палатые мэдэлдэ абаа һэн.

Эдэ бодомжолгонууд хэр зэргэ зүйтэйб?

1964 ондо заан титимтэй республиканска партиһаа анхандаа өөрыень дэмжэдэг хэдэн миллион һунгагшад буруу харашоо бэлэй. Тэдэнэр Джонсониие ехээр һайхашаагаад, тиимэ шиидхэбэри абаа бэшэ, харин «хэтэрхэй хүйхэрнүүдтэ», Голдуотерто дураа гутаһан байгаа. Ушар юуб гэхэдэ, Голдуотер түрүүтэй тэдэ хүйхэрнүүд Вьетнамай асуудалые сэрэгэй хүсөөр шиидхэхэ эрилтэ табидаг бэлэй. 1964 оной һунгалта тухай Америкын мэдээжэ шэнжэлэгшэ Уолтер Липпман «Ньюсуик» журналай һүүлшын номернуудай нэгэндэ иигэжэ тэмдэглэнэ: «Вьетнам тушаа Джонсон Голдуотер хоёрой дурадхалнууд хара, сагаан шэнги ехэ илгаатай һэн. Джонсониие һунгаһан ушар юуб? Вьетнам тушаа Голдуотерой бэшэ, харин Джонсоной политика баримталха гэһэн һунгагшадай захяа байһандань ямар ажаг һэжэг байхаб».

Гэхэ зуура шэнэ захиргаанай гадаадын политикын шэглэл голдуотеризмын шэнжэтэй бүри ехээр болоно. Һүүлшын хоёр жэлэй туршада «эскалаци» гэжэ муу ёрото үгэ хэлэгдэдэг болонхой.

Вьетнамдахи дайнай эскалаци (улам һүжэрэн үргэдэхэ ябадал) Холбоото Штадуудые сэрэгэй-политическэ мухардалгада хүргэнэ. Орон доторыньшье бэрхэшээлнүүд гарана. Америкын экономикодо хумхааралай түхэлтэй байдал тохёолдонхой. Дайнһаа шалтагаалан, промышленна үйлэдбэриин ехээр үргэдэхэтэй хамта инфляци боложо, юумэнэй сэн хүндэрнэ. Дайнай хэрэгтэ мүнгэн ехээр гаргашалагдажа, мүнгэнэй оршонь гаршаа хаанагүй. Тиимэһээ гүрэнэй үри нэмээд, 330 миллиард шахуу доллар болобо.

Гэхэ зуура Америкын промышленна үйлэдбэри доройтохо түхэлтэй. Гэр байрануудые бариха хэрэгэй удааралга, автомашина бүтээлгын хоросо, булад хайлуулгын промышленностьда болоһон хөөрсэгэнөөн гэхэ мэтэ ушарнууд промышленна үйлэдбэриин доройтожо эхилһые гэршэлнэ. Мүн акцинуудай курс нэгэ гэбэл—түргөөр өөдөө ургана, үгы гэбэл—гансада уруугаа унана.

Америкын засаг баригшад хүн зоной дунда нэрэ хүндэеэ гээнэ. Хэрбээ 1964 оной эсэстэ—196[illegible] оной эхеэр тусхай асуудалда харюусаһан американецуудай 85 процент шахуунь президентын ябуулгые дэмжэдэг һаа, харин мүнөө асуугдаһан бүхы хүнүүдэй хахад тёйрониинь лэ президентын политикые дэмжэдэг тухайдаа мэдүүлнэ. «Джонсон Вьетнамай дайнһаа гол түлэб хохидоно» гэжэ олониитын һанал бодол шэнжэлдэг мэдээжэ мэргэжэлтэ Луис Гаррис гэгшэ «Вашингтон пост» газетэдэ бэшэбэ.

Иимэ байдалай тохёолдоод байхада, республиканецуудай хүтэлбэрилэгшэд муу мэхэтэ политика ябуулна. Тэдэнэр эскалациие дэмжэхэ зуураа, зээрхэг түримхэй ябуулгаяа улам үргэдхэхыень правительствые баадхана. Энээнтэеэ хамта ехэ гээлтэдэ оронобди гэжэ халаглана, тиигээд Америкэ даамайгаар Азидахи ехэ дайнда орохонь гэжэ гэмэрэлдэнэ.

Иимэ тактикын нюусые сенадта байдаг республиканецуудай удамарша Дирксен тайлбарилаа. Республиканецуудай шүүмжэлгэгүйгөөр, демокрадууд өөһэдтөө үхэлэй нүхэ малтажа байна гэжэ Дирксен дүтынгөө хүнүүдтэ мэдүүлээ.

Партийна удамаршадай һанаһанһаа ондоогоор, һунгалтын урда тээхи тэмсэлэй үедэ гол түлэб сэрэг дайнай, эб найрамдалай асуудалнууд тухай үгэ гарана. Жэшээнь, Нью-Йоркдохи муниципальна советник Теодор Вейсе конгрессэ кандидатураяа табиба. Тэрэ хүн Вьетнам тушаа правительствынгаа ябуулдаг политикые буруушаадаг юм. Мүнөө тэрэ советник эскалациие дэмжэдэг конгрессмен-демократ Фарбстайнда эсэргүүсэн тэмсэнэ. Нью-Йорк штадай сенатор Джером Вилсон дай буруушааһан үгэ хэлэжэ, өөрынгөө округой һунгагшадай 67 процентын дууе абаба. Висконсин штадтахи мүнөөнэй вице-губернатор демократ Девид Кэрли правительствынгаа вьетнамска политикые шүүмжэлжэ, губернатор болохо гээд, һунгуулиин кампани амжалтатайгаар ябуулна. Конгрессэ һунгагдаха кандидадуудай дунда 50 гаран хүн (23 штадта) программа соогоо эб найрамдалай эрилтэ оруулаа.

Вашингтоной вьетнамска политика буруушааһан, элжэгэн һүлдэтэ парти доторхи «восстани» тухай Америкын түрүү үзэлтэ «Уоркер» газетэ һунгалтын урда тээхи тэмсэлэй онсо илгаа тэмдэглэхэ зуураа бэшэнэ. «Өөрынгөө демократическа парти дотор Джонсон политикын талаар үзэгдөө дуулдаагүй аягүй байдалда оронхой... Калифорни, Нью-Йорк штадуудта болоһон эхин һунгалта хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг элдэб кандидадууд сошордомо олон дуу абана» гээд «Нью-Йорк пост» газетэ мэдээнэ.

Вьетнамдахи дайе буруушаадаг хүнүүд бэедээ ехээр найданги байна. Тиимэ хүнүүдэй тоо республиканецуудайшье дунда олошорно.

Теэд иимэ нэгэ ушар обёоронгүй гаража болохогүй. Демокрадуудай засагаархинай дай һүжэрөөлгын ордоһолоон соогуур голдуотеровецууд, бёрчистнүүд, бусад «хэтэрхэйшүүл» дахин бэеэ харуулна. Тэдэнэй түлөөлэгшэд эхин һунгалтада эндэ тэндэ илаадшье байдаг. 1964 ондо «хэтэрхэйшүүл» илагдабашье, горитойхон аюултай байһанаа үшөөл һануулна.

...Мүнөө һүүлшын тулалдаанай үрэ дүн тухай таажа, тухайлжа хэлэхын аргагүй. Гэбэшье һунгалтын урда тээхи мүнөөнэй кампани эб найрамдалай, демократиин, прогрессэй түлөө тэмсэдэг хүсэнүүдтэ туһалха зэргэтэй. Ушар юуб гэхэдэ, энэ тэмсэлдэ гансал «эб найрамдалай кандидадууд хабаадалсана бэшэ, мүн США-гай Коммунис партиин түлөөлэгшэд хабаадалсаха эрхэтэй болоо. Коммунистнууд бэеэ дэмжэһэн кандидадуудтай боложо, Нью-Йоркдо (Бруклинда), Чикаго (Милуокидо), Сан-Францискадахи һунгалтада хабаадахань. Эгээл энээгээрээ мүнөөнэй һунгуулиин кампани онсо илгарна.

А. БУТЛИЦКИЙ.
(АПН).

ДЭЛХЭЙН 75 ОРОНУУДТА

„Запчастьэкспорт" гэжэ экспорт-импортын Бүхэсоюзна шэнэ нэгэдэл

Москвагай Таганска талмай шадар ходо ябаһан хүнүүд «Запчастьэкспорт» гэһэн гоё һайхан гаршаг хараһан байха. Энэ үгэ гадаадын худалдаа наймаан дотор бии болоһоор арайхан жэл боложо байна. Энэ хадаа «Запчастьэкспорт» гэжэ экспорт-импортын Бүхэсоюзна нэгэдэлэй эмхидхэгдэхэһээ хойшо бии болоһон байха.

Советскэ Союз гадаадын оронуудта юумэ гаргадаг айхабтар томо гүрэнүүдэй нэгэн мүн. Тиигэжэ жэл бүри 20 мянга гаран трактор, 50 мянга гаран автомобилинуудые, 5000 комбайнуудые, харгы-барилгын болон хүдөө ажахын 1500 гаран элдэб машинануудые, бусад олон техникэ худалдана. Эдэ зүйлнүүдтэ запчастьнууд хэрэгтэй байна бшуу. Тиигэжэ «Запчастьэкспортые» бии болгохо хэрэгтэй болоо юм.

Энэ Нэгэдэл хэдэн зуун миллион түхэригэй продукци худалданхай. Хэрбээ һүүлэй үедэ баталагдаһан контрактнуудые анхаралда абаа һаа, «Запчастьэкспорт», СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай организацинуудай дунда түрүүшын һуури эзэлхэ гэжэ баталан хэлэжэ болоно.

Нэгэдэлэй таһалгануудай нэгэнэй үүдэн дээрэ «Хэлсээн болохо байна» гэһэн тэмдэг ходо хаража болоно. Энэ хадаа юумэ худалдаха тухай шухала хэлсээн боложо байна гэһэн удхатай.

Мүнөө «Запчастьэкспортын» газаа шадар барилгын талмай шэнги болонхой. Тэрэнэй тэг дундань ерээдүйн центральна складай ехэ барилга хэгдэнэ. 1967 оной тэн багта энэ склад баригдажа дүүргэгдэхэ. Тэрэнэй талмайнь 45 мянган дүрбэлжэн метр болохо. Складай хүдэлмэринүүдэй эгээн шэнэ түхеэрэлгэнүүд эндэ ашаглагдаха юм. Подъемно кранууд, транспортернууд, түргэн ябадаг лифтнүүд болон бусад зүйлэй техникэ энэ ажахыда һайнаар хүдэлмэреэ эмхидхэхэдэнь туһалха байна. Склад соохи агаарайнь хүйтэн дулааниинь, шиг нойтониинь ямаршье детальнуудые үни удаан хадагалмаар тааруулагданхай.

Шэнэ склад хадаа мүнөө СССР дотор байгуулагдажа байһан запчастьнуудай тусхай баазын нэгэ һалбари мүн болохо. Тэрэнэй түрүүшын корпус «Запчастьэкспорт» гэжэ Бүхэсоюзна нэгэдэлэй дэргэдэ баригдаһаар хахад жэл болоо. Складууд Ленинградта, Ильичевкодо, Находкодо, Вентспилсдэ баригдажа байна. Эдэ складууд юумэ асаралгын болзорые хороохо, ашаа шэрэлгын гаргашануудые бага болгохо арга олгохо байна.

Консигнационно складууд хилын саана бии болгогдоно. Югославида болон Иракта бии болонхой. Ямаршье контракт баталангүйгөөр худалдажа абамаар детальнууд болон запчастьнууд эдэ складуудта асарагдадаг.

Нэгэдэл 400 мянга гаран зүйлэй запчастьнууд болон детальнуудые худалдана. Тиимэһээ тоололгын центр бии болгогдоно. Тэрэнь бүхы захилнуудые бүридхэхэ, мүнгэнэй болон кредитнэ түсэбүүдые зохёохо, запчастьнуудай бүридхэл хэхэ байна.

«Запчастьэкспорт» мүнөө дэлхэйн 75 оронуудтай наймаа хэнэ. ОАР-ай, Пакистанай, Индиин, Сириин, Бельгиин болон бусад оронуудай олон фирмэнүүд тэрэнэй туһаламжые хэрэглэнэ. Мүнөө үеын хүдөө ажахын машинанууд болон түхеэрэлгын һаяхан Москвада болоһон уласхоорондын выставкэ дээрэ энэ Нэгэдэл хэдэн арбаад миллион түхэригтэ контрактнуудые баталаа.

Энэ хадаа Нэгэдэлэй алдар суутай болоһониие харуулна.

Людмила ИВАНОВА. (АПН).

Республикымнай нийслэл хотодо гэр байрануудые, үйлсэ гудамжануудые һайжаруулхын талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ Коммунистическэ үйлсөөр халуун уһа ябуулха сорго табихаяа бэлэдхэжэ байһан үе.

Л. ХАЙДУРОВАИ фото.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЭСЭЛ

«Генералнуудай буһалгаанай» дотор шалтагаан

Политическэ һонииншог зүршэлдөөн Бонндо болоо. Бундесверэй ехэ ехэ ноёд — генеральна инспектор (командалагша) генерал Гейнц Третнер, агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй инспектор (командалагша) генерал Вернер Паницки, сэрэгэй гурбадахи округой командалагша генерал Папе гэгшэд удаа дараалан тушаалһаа гараба. Үнэндөө бундесверэй дээдэ тушаалтад баран һэлгэгдэһэн байна.

«Генералнуудай буһалгаан» генерал Паницки гэгшын интервью тунхаглалгаар эхилһэн нэрэтэй юм. Американска «Старфайтер» гэжэ самолёдуудые худалдан абаха тухай шиидхэбэри сэрэгэй мэргэжэлтэдэй бэшэ, харин политигуудай зүгһөө үүсхэгдэһыень буруушаанаб гэжэ тэрэ интервью дотороо мэдүүлһэн байгаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ иимэ түхэлэй 61 самолёдой усал гэмтэлдэ ороһониинь мэдээжэ; 30 гаран лётчигууд хосороо. Гэхэ зуура, Паницки иимэ буруушаал тунхаглахадаа, энэрхы бодол хүтэлбэри болгоогүй байһаниинь элитэ.

«Ди Вельт» газетын баталан тайлбарилһанай ёһоор, сэрэгэй хүтэлбэриин талаар ехэ хубилалта хэхэ тухай, оборонын министерствэдэхи сэрэгэй дээдэ тушаалтадай ба граждан хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондын харилсаае шөнэдхэхэ тухай сэрэгэйхидэй эрилтэнүүд мүнөө гол болгогдон табигдана. Ондоогоор хэлэбэл, эндэхи генералнууд ФРГ-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүд дотор мэдээлэн зонхилхые, политическэ асуудалнуудые шиидхэхэ тусхай эрхэтэй болохые хүсэнэ.

«Шпигель» гэжэ журнал тэндэ тохёолдоһон оршон байдалые шэнжэлэн сэгнэхэ зуураа, иигэжэ онсолон тэмдэглэнэ: Третнерэй ябуулгаһаа харахада, «Гитлерэй хосорхо үеэр генерал-лейтенантын зэргэнүүдтэй байһан бундесверэй генералнууд үг зорилгоо түйлахын тула олоороо тушаалһаа гарадаг онол аргануудые мүнөө дахинаа хэрэглэжэ байна».

Урдын ба мүнөөнэй байдалнуудые жэшээлһэниинь дэмы бэшэ байха. Германиин милитаризмын ёһо заншал хубилаагүй. Германиин сэрэгэй дээдэ тушаал зэргэтэд граждан захиргаанай хиналта дороһоо гараха гэжэ хододоо оролдодог байһан. Тиимэл ушарһаа Бонной генералнуудай «буһалгаан» Европын улад зониие ехээр һанаата болгоно. Англиин «Дейли Миррор» газетын боннско корреспондент Денис Мартин энэ сошордол тухай сэхэ руунь бэшэбэ. «Засагай газарайхидта генеральна штабай зүгһөө халдан добтолһые гү, али гүйсэдхэхы засагай хиналтаһаа гараха гэһэн ябуулгануудые Германиин һүүлэй 60 жэлэй түүхэтэй холбон хараха хэрэгтэй... Дэлхэйн хоёр дайн тухай, Германиин сэрэгэйхидэй хосоролто зүрилдөөнүүд тухай һанаад үзэбэл, мүнөөнэй оршон байдалые тон сошордолтойгоор хараха үндэһэ баримта бии байха».

Тохёолдоһон ушар байдал зүбшэн хэлсэхын тула бундестагай оборонын асуудалнуудые даадаг комиссиин заседани сентябриин 1-дэ тон яаралтайгаар зарлагдаа. Генералнуудай тушаалһаа гараһан «бодото шалтагаануудые» шалгаха ябуулга элеэр хэгдэхэ гэжэ соносхогдоһон. Теэд, Бонной засагаархидай хэрэгүүдынь тад ондоо юумэнэй хэгдэжэ байһые—тэрэ «буһалгаанай» дотор шалтагаан балартуулха һэдэлгын гаргагдажа байһые гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, Третнерэй ба Паницкиин тушаалһаа гараһан ушар минии, Хасселиин, ба генералнуудай хоорондо гараһан зүрилдөөнүүд, арсалдаануудһаа уламжалан тохёолдоо, «ондоо ямаршье шалтагаан байхагүй» гэжэ этигүүлхые оборонын министр Хассель августын 29-дэ журналистнуудай пресс-конференци дээрэ гурбан часай турша соо оролдоо. Сүлөөрһэн тушаалнуудта ондоо хүнүүдые тон яаралтайгаар томилһон ушаршье тэрэ зүрилдөөгөө далдалха һэдэлгын гаргагдажа байһые гэршэлнэ. Гитлерэй генштабай һургуулиин офицер, фюрерэй өөрынь этигэмжэтэ байһан Ульрих де Мэзьер бундесверэй генеральна инспекторэй тушаалда, генерал Иозеф Моль хуурай дайдын сэрэгүүдэй командалагшаар томилогдоо.

Эдэ һэлгэлтэнүүдэй тон яаралтайгаар хэгдэһэниинь «политическэ хүтэлбэрилэгшэдэй эгэршэгүй байһые бундесвертэ харуулха һанаатай» гээд правительствын газарайхид мэдэрнэ. Бонной засаг баригша бүлэгүүдэй һанамжын ёһоор хадаа, оборонын министрэй тушаалда Хасселиин мүнөөдөө үлэһэн ушар тэрээн тухай гэршэлхэ ёһотой.

Гэхэтэй хамта дай жүроодэдэг хараа бодолой бундесверэй генералнуудай дунда һэргээгдэхэ хэрэгтэ ФРГ-гэй мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэдэй бүхы политикын туһа дүхэм болодог ушарһаал иимэ «буһалгаанай» тохёолдохо аргатай болоһониинь элитэ.

Де Голлиин аяншалга

Франциин президент де Голль Африкын, Азиин оронуудта аяншалхын тула августын һүүл багта гараад, дэлхэйн бүмбэрсэгые тойроһонтой тэн зам гаталжа ябана. Энээн тухайдань гадаадын хэблэл үргэн дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ байна. Франциин президентын энэ аяншалга тушаа ямар ушарһаа иимэ ехэ анхарал хандуулагданаб?

Де Голль сентябриин 1-дэ Камбоджын нийслэл Пном-Пень хотодо, 60 мянган хүнэй хабаадалгатай митинг дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, Зүүн-Урда Азиин хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааржа, байһанайнь, Вьетнамда эсэргүү зээрхэг түримхэй ябуулга хэжэ байһанайнь түлөө Холбоото Штадуудые эрид буруушааба.

Франциин президент Камбоджо ошоод байха үедөө Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын түлөөлэгшэтэй уулзаа. Энэ уулзалгын үрэ дүн тухай мүнөөдөө юуншье мэдэгдэнэгүй. ДРВ-гэй түлөөлэгшэ Нгуен Тхыонг де Голльдо президент Хо Ши Минэй эльгээһэн бэшэг барюулаа, энэ уулзалгые француз талын тусхайта түлөөлэгшэ «ДРВ-гэй бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэтэй сэхэ харилсаа тогтооһон ябадал» гэжэ тодорхойлбо.

Пном-Пеньдэ де Голлиин ошоод байһаниинь хилын саанахи мүнөөнэй аяншалгын шухала үенүүдэй нэгэн болоно гэжэ шэнжэлэгшэд тоолоно. Дайн байлдаанай газарта дүтэшэг ошоод үгэ хэлэхэдээ, Урда Вьетнамһаа американска сэрэгүүдые гаргаха тухай уряалһаниинь, Пном-Пеньдэ ДРВ-гэй правительствын түлөөлэгшэтэй уулзаһаниинь бүхы дэлхэй дээрэ ехэ һонирхол үүсхээ. Гэхэ зуура, вашингтонойхид «тээлмэрдэн гайхаһанаа» тэрэ дары элирхэйлбэ. «Нью-Йорк Дейли Ньюс» гэжэ хархис газетэ Франциин президентын уряада анхарал хандуулһанай хэрэггүй, Вьетнамдахи дайгаа үргэдхэжэ үргэлжэлхэ шухала гээд зүбшэлнэ. Тиигэбэшье Вьетнамдахи хорото хархис ябуулгын саашадаа хэр үрэтэй байха тушаа һайтар бодожо үзэхын тула де Голлиин уряае хэрэглэхэ гээд һанаха хүнүүд Вашингтондошье бии байжа магадгүй.

Де Голлиин аяншалга үргэлжэлһөөр.

Де Голль аяншалгынгаа дүүрэхэ тээшэ Океанидахи Франциин мэдэлэй газарнуудаар ябаха түсэбтэй. Таити аралай оршондо французска ээлжээтэ ядерна туршалгануудые сентябриин 10-да хэхэдэнь де Голль байлсаха юм ха гээд мэдээсэгдэнэ. Энэ туршалга Франци доторшье, мүн дэлхэйн бусад олон оронуудта эрид буруушаагдана.

Н. ТУРКАТЕНКО, К. БЕЛЯЕВ. (ТАСС).

Индира ГАНДИ арад зондоо хандаба

ДЕЛИ, сентябриин 5. (ТАСС). «Арсалдаата асуудалнуудые шиидхэхэдээ хүсэ хэрэглэхэгүй гэһэн уялгануудаа Инди, Пакистан сахин бэелүүлнэ. Энэ, талаар ажаг һэжэг хэндэшье байха ёһогүй. Хүршэнэртэеэ эб эетэй ажаһуухые үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди»,—гэжэ Индиин премьер-министр Индира Ганди мэдүүлбэ.

Африкада зүришэлдөөн хёмороонуудай гараха аюулай тохёолдоод байһые премьер-министр тэмдэглэбэ. Расизмын ба колониализмын эгээн муухай ябуулганууд Урда-Африкада хэгдэнэ. Тэрээнтэй тэмсэхэ шухала байна гэбэ.

Индира Ганди үгынгөө ехэнхи хубиие ороной дотоодын асуудалнуудта зорюулаа.

Американска монополинууд Франци худар дугташана

ПАРИЖ. (ТАСС). Американска «Фордын» автомобильна концерн автомашинануудые бүтээдэг завод Францида барихаар бэлдэжэ байнхай. Энээн тухайдань «Фордын» концернын Францидахи филиалай президент ба генеральна директор Вильям Рейбер гэгшэ соносхоо.

В. Рейбер Парижда француз ба гадаадын бүлэг журналистнуудтай хөөрэлдэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ: байгша оной июнь соо Париж ошожо, Франциин правительствын түлөөлэгшэдтэй Генри Форд III гэгшын уулзаһанай һүүлээр, Франци дотор өөрын мэдэлэй предприяти бариха бодол түрэһэн юм.

«Фордын» концернын Францидахи филиалай хүтэлбэрилэгшэ автомашинануудые бүтээдэг шэнэ завод Европодо бариха гэһэн американска автомобилиин эзэнэй һанаашалга тухай бүри нёдондо жэл хэблэлэй түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэхэдөө хэлэһэн юм. Тэрэнэй һаяын мэдүүлгэнь фордынхидой али тухай хэнтэг шунахай байһые элирхэйлэн харуулба.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ЭРХЭ СҮЛӨӨГЭЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

ЯПОН

ТОКИО. (ТАСС). Японой профсоюзна тон томо нэгэдэмэл болоһон профсоюзуудай генеральна соведэй хүтэлбэрилэгшэд октябриин 21-дэ ажалшадай бүгэдэ ниитын забастовко хэхэ гэжэ шиидхээ. Энэнь «Вьетнамдахи дайе дары болюулха!» уряатайгаар үнгэргэгдэхэ байна. Вьетнамда эсэргүү США-гай зээрхэг түримхэй ябуулгые буруушаадаг Японой 20 миллион ажалшадай гар табюулха ябуулгаяа генсоведэй хүтэлбэрилэгшэд сентябриин турша соо дүүргэхээр хараална.

Энэ забастовкодо хабаадагшад бүхы орон дотор салин хүлһэнэй нэгэ янзын доодо хэмжээ тогтоолгохо, нүүрһэнэй промышленностиин ажалһаа гаргаха ябадал зогсоолгохо, салин хүлһэ нэмээлгэхэ гэһэн экономическа эрилтэнүүдые табихань. Эдэ эрилтэнүүдые дэмжэһэн митингнүүд, демонстрацинуудые бүхы орон дотор эмхидхэхээр хараалһанхай.

ФРАНЦИ

ПАРИЖ. (ТАСС). Гандранадахи «Сасилор» гэжэ предприятиин 2500 барилгашад салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэтэй 24 часай забастовко хэбэ. Энэ эрилтыемнай захиргаанай зүгһөө ойрын сагта хангаагүй һаань, тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэбди гэжэ буһалгаалан бодогшод үйлэдбэриин эзэдтэ мэдүүлбэ.

ЧИЛИ

ГАВАНА. (ТАСС). Чилиин ажалай министерствын мэдээнэй ёһоор, орон доторнь 31 забатовко (тэрэнэй 13-иинь «хуули буса гэжэ засагай газарһаа соносхогдоо) болоһон байна. Чилиин ажалшад салин хүлһэеэ нэмээлгэхын, бусад экономическа эрилтэнүүдээ хангуулхын түлөө тэмсэнэ.

Пренса Латина агентствын корреспондентын Сантьягоһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, тус орон дотор дүн хамта 21 мянган хүдэлмэришэд буһалгаалан бодонхой.

АРГЕНТИНЭ

БУЭНОС-АЙРЕС. (ТАСС). Аргентинын ажалай бүгэдэниитын конференциин (ВКТ) делегаци дотоодын хэрэгүүдэй министртэ ошоод, ВКТ-гэй «тэмсэлэй түсэб» дүүргэлгэдэ хабаадаһанай түлөө сүүдээр хэһээгдэһэн 2,5 мянган ажалшадта амнисти олгохо тухай хуули гаргахыень гуйжа, тэрээндэ хандаба.

ВКТ-гэй делегациин гэшүүд һүүлэй үедэ баригдажа хаагдаһан студентнэрые сүлөөлхэ эрилтэ табиба.

АНГЛИ

ЛОНДОН. (ТАСС). Лондоной газетэнүүдтэ хүдэлмэрилдэг журналистнуудай ажалай түлөөһэ нэмээхэ эрилтэ газетэнүүдэй эзэдэй ассоциациин урда журналистнуудай национальна профсоюз табина.

Энэ профсоюз салин хүлһэ бага зандань үлөөхэ һанаашалгые ходо буруушаадаг байһан юм, тиимэ политика баадхаха гэһэн правительствын һэдэлгые мүнөөшье буруушаана гэжэ «Морнинг Стар» газетэ бэшэнэ.

Эрхард Скандинавин оронуудһаа бусаба

БОНН, сентябриин 5. ТАС[С] корр. А. Тюпаев иигэжэ дам[...] ба: канцлер Эрхард албанай [...] гээр Норвеги ба Швецеэр ая[...] жа дүүргээд, үсэгэлдэр Бо[...] бусаба. Баруун Германиин ка[...] рай Норвеги ба Швецеэр ая[...] һан үг зорилгонь юуб гэхэд[...] гүрэнүүдтэй Бонной полити[...] экономическа харилсаае [...] жүүлхэ һанаатай. Хэблэлэй [...] дэглэһэнэй ёһоор хадаа, О[...] хэлсээнүүдые хэхэ үедөө [...] асуудалнуудые зүбшэхын ха[...] гаар, НАТО-гай сэрэгэй эм[...] Франциин сэрэгүүдэй гара[...] удаа энэ бүлэглэлдэ тохёол[...] байдал тухай «шухалашалан[...] сэгдээ».

Людвиг Эрхард Скандин[...] оронуудаар ябаха үедөө [...] Германиие түлөөлхэ Бонной [...] эрхэ тухай» ФРГ-гэй правите[...] вын табидаг эрилтые дахинаа[...] таа. Эдэ эрилтэнүүдынь [...] ушар удхатайб гэхэдэ, буса[...] рэнүүдтэй, тэрэ тоодо Скан[...] виин оронуудтай, ГДР-эй ха[...] саае заһаруулан һайжару[...] ябадалда һаад хэхэ гэжэ оро[...] но.

АДЕНАУЭРАЙ ЭРИЛТ[...]

БОНН. (ТАСС). «Баруун Ге[...] нийн мүнөөнэй кабинедтэ [...] лалтануудые хэхэ, мүн канцл[...] тушаалда ондоо хүниие ор[...] (энэ тушаалые христианско-[...] кратическа союзай түрүү[...] Эрхард даадаг юм) Бонной [...] канцлер Аденауэр дурадхана[...] гэжэ Баруун Германиин бүр[...] на томо партида «ехэ хуби[...] хэхэ» шухала гэжэ тэрэнэй [...] тэ түрүүлэгшэ Аденауэр «[...] Вильдпост» газетэдэ үгэһэн ин[...] вью дотороо онсолон тэмд[...] Аденауэрай хэлэһэнэй [...] «Бундестагые һунгаха үедэ [...] ХСС-эй булигдаха ябадал зай[...] хын» тула иимэ хубилалта [...] шухала байна.

Урдын канцлерай үгэнүүд [...] руун Германиин нийслэлдэ [...] тическэ сошордол» үүсхэ[...] «Штутгартер Цайтунг» газе[...] шэнэ. Тэрэнэй тэмдэгл[...] ёһоор Аденауэрай һанамжые [...] хардын политикада «дураг[...] һанаа сэхэ элирхэйлһэн [...] мүн гэжэ Бонной политичес[...] лэгүүд сэгнэнэ. Урдын канц[...] һанал бодолые «ХДС-һээ Бу[...] тагта һунгагдаһан хэдэн ол[...] путадууд һайшаадаг байна» [...] тус газетэ тэмдэглэнэ.

ЛАОС-то ҮЕР БОЛОБО

ЛОНДОН. (ТАСС). Меконг мүрэн һабаһаа гараад, недели шахуу соо оршон тойроной губи талаар халбайн урдажа байна. Уһанай аюулһаа шалтагаалан Лаосой 6 ехэ хото, тэрэ тоодо: нийслэл Вьентьян, хаанай хото Луангпрабанг гэдэгүүд ехэ хохидолдо ороо.

Рейтер агентствын корреспондентын Вьентьянһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, уһанай үерһөө 4.800 хүн гэр байрагүй болоо, орон доторхи барачгарай ургасын 70 процентнь хосороо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кипрэй республикын нийслэл Никозия хото.

КИП—АПН-эй фото.

Элдэб хоронуудые хэрэглэнэ

ХАНОЙ. (ТАСС). Американска сэрэгшэд Урда Вьетнамда хоронуудые хэрэглэжэ үргэлжэлһөөр. ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, американска транспортна 4 самолёт августын 21-дэ Тэйнинь провинциин Донг хуан-Бен-куи-Зыонгминьчау гэжэ райо[н]та ехэ хүсэтэй хоронуудые [...] дахин хаяһан байна. Тэр[...] шалтагаалан, эгээлэй хү[...] гэмтээ, үрэ жэмэстэ модо[...] элдэб янзын тарилганууд [...] роо.

Агаарай баллон алдагдаа

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Августын 24-дэ НАСА гэдэгээр табигдаһан аад, уданшьегүй алдагдаһан 61 метр үндэр, 90 метр үргэн хэмжээтэй, угаа ехэ газай баллониие үгы хэхын тула зохихо хэмжээ абахыень гуйжа федеральна авиационно управлени агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ хандаа гээд ЮПИ агентство мэдээсэбэ. Мүнөө тэрэ баллон реактивна самолёдуудта аюул тохёолдуулан, США дээгүүр хөөрэжэ ябана.

Замбуулинай хизаар дайдые шэнжэлхэ, аэронавтикын национальна управлени агаарай дээдэ үе соохи жэжэхэн тооһо суглуулхын тула тиимэ баллон дэг[...] һэн юм ха. Тэрэнь шэнжэл[...] аппаратура тээгээд, 42 ки[...] тухай дээрэ дэгдэн гараһан [...]

7 час тухай болоод, шэ[...] хэхэ аппаратура баллонһоо [...] талуулагдаан газарта буул[...] Харин баллониинь доторхи [...] гэжэ газаа гаргаад, баһа д[...] буухынгаа орондо агаараар [...] жэ ябана.

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУ[...]

Манай адрес, телефону[...]

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Ула[н-Удэ,] улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. [редак]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата —[...] отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промыш[ленный] —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной [...] —40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского стр[оитель]ства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-[...] формации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при [Сове]те Министров Бурятской АССР.

Н-1822. Зак №[...]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Охин-Булагай совхозой главна агроном А. Фомиинай статья; Ф. Сорокиной фоторепортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда: «КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэе» гэһэн рубрика доро Д. Хобраковой корреспонденци; «Ажахын мэргэжэл ба техническэ прогресс» гэһэн А. Барсовай (АПН) статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Месткомой түрүүлэгшэ» гэһэн А. Лигдэнагай корреспонденци; Д. Колмаковой корреспонденци; Хилын саанаһаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: АПН-эй материалнууд, элдэб һонин, соносхолнууд.